Nagyvárad, 1896. II. évfolyam 203. szám. Vasárnap, augusztus 30.

Előfizetési árak:
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre . . . 6 frt — kr.
Negyedévre . . . 1 » 50 »
Helyben házhoz hordva:
Egész évre . . . 8 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 frt — kr.
Vidékre postán szállítva:
Egész évre . . 10 frt — kr.
Negyedévre . . 2 » 50 »

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Apaczai-utca 8. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, augusztus 30.

Az iskolaév kezdetén.

Még néhány nap, és ujra feltárulnak az ismeretek pantheonainak ajtói a tudomány után vágyó magyar ifjuság előtt. Valóságos búcsújárások szinhelyei lesznek városunk főbb utczái, amelyeknek végpontjai nagyszámu tanintézeteinknek beiratási termei, a könyvkereskedések és a kosztot adó helyek.

Alig van vidéki város, amely annyi tanintézettel rendelkeznék, mint a miénk. Van jóhirü jogakadémiánk, a derék premontrei rend vezetése alatt álló középiskolánk, négy képezdénk, a város minden részében jeles apáczaiskoláink; úgy hogy ezek a parallel árvaházakkal kapcsolatban a haza legtávolabbi vidékeiről is idecsalogatják a tudományra vágyó ifjuságot.

De iskoláinknak jó hirük, népességök daczára vannak hibái is, a melyekre a mult iskolai év végén fel is hívtuk az intéző körök figyelmét. Rámutattunk akkor s ma is ismételjük, *hogy tanuló-ifjuságunk nem tud tanulni, iskoláink nem kellőleg fegyelmezettek, és hogy a rendes iskolalátogatásokra nálunk sokkal kevesebb gond fordittatik, mint akármelyik elhagyatott községben.*

Most az iskolai év kezdetén, mint a tanügynek egy szerény napszámosa, ugyancsak iskoláink nymbusa érdekében néhány dologra akarom felhivni a tanférfiak figyelmét.

* * *

Még iskoláink padján ül, vagy részben most kerül ki onnan az a nemzedék, amely irányt fog adni, mint szereplője és szóvivője, a jövő század eszméinek. A ki a jelen társadalmi bajoknak okai után kutat, meggyőződik arról, hogy a szocializmus, anarchizmus, nihilizmus és egyre jobban égető kérdéssé váló munkáskérdésnek főoka *a tekintély hiányában* keresendő. Ezek a századvégi társadalmi bajok azért mérgesedtek el annyira, mert *szereplőit nem tanitották meg kellőleg az isteni és emberi tekintély respektálására.*

Tekintély nélkül nem állhat fenn még egy csekély tagot számláló egylet, társulat sem; annál kevésbbé egy ország, állam vagy az emberiség, Azért *a tanügy harczosainak legfőbb törekvése oda kell hogy irányuljon, hogy a kezei alatt kiképeztetést nyerő tanuló ifjuság az isteni és emberi tekintély szellemében nőjjön fel.* A melyik tanár arra törekszik, hogy tanitványainak fejét teletömje abstrakt ismeretekkel, elméjét, szivét, kedélyvilágát pedig parlagon hagyja, az a tanférfi nem jótevője, de átka az emberiségnek; mivel az az ifju, ha majd mint felnőtt kilép a létért való küzdelem podiumára, ismereteit Istenben való hit nélkül és az emberi törvények iránti tisztelet nélkül nem a társadalom hasznára, hanem kárára, esetleg felforgatására fogja kamatoztatni.

Pedig a symptomák a mellett szólanak, hogy tanférfiaink a tekintély szellemében való nevelésre még manapság sem forditanak kellő gondot; sőt ha őszinték akarunk lenni, azt kell mondanunk, hogy ma még kevesebbet forditanak, mint valaha. *Ma egyre jobban kezd tért hóditani pedagogiai körökben az a nézet, hogy az iskolának kizárólagos czélja tanitani; pedig a tényállás ez: első sorban tanitani és másodsorban nevelni, vagyis nevelve tanitani.*

S megis látszik a mai ifjuságon ennek a nevelési rendszernek a hatása. Vannak 13 éves öngyilkosok, ötödik gimnázista hitetlenek, akik azzal kérkednek, hogy ők szabadkőmüvesek, s egyáltalán a tanulóifjuságnak külsőmegjelenése, idősebbekkel, meglett öregekkel szembenvaló modora oly szerénytelen, oly kihivó és kekk, hogy az megdöbbentő. Tudnék rá példákat nyilvános helyek és társasösszejövetelekből idézni, a hol a 10—12 éves tanuló legényke követelte elsőbbségi jogát, azon a czimen, hogy ő előbb jött, a 60—70 éves érdemekben megőszült aggal szemben,

Pedig ha jól veszszük a dolgot, egy tanférfiunak hány alkalma nyilik tanitás fegyelmezés közben ismételve erre a tekintélyre alludálni?! Azokat a vonatkozásokat, a melyek a történelem, mythologia, physika stb. körében nyilnak, ennek érdekében kihasználni?! . . .

Fel kell azért hagyni a régi nem bánomsággal. Nem kell hagyni, hogy az iskolai törvények irott malaszt maradjanak. Nem kell türni, hogy a tanulóifjuság áhi-

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Ambiczió.

Irta: **Prigl Olga.**

Apró, helyes szőke kis leány volt a Fejér Mártonék Gizikéje. Finom, uras minden tagja, — mozdulatai. Beszéde, hangja önkénytelen belopództa magát az ember szivébe, s hát még az a nagy értelmes szeme, mely hol felcsillant, ha lelkesült, hol meg, ha az alácsukott selymes fekete pillák alól mosolygott elő, — olyan volt, mint az égen megszakadt sötét felleg mögül kikandikáló meny tiszta kéksége.

Most végezte a negyedik polgárit s a tanárai nagyon dicsérték.

Bizony jól tenné, ha tovább tanittatná, — mondták az apjának.

Fejér Márton büszkén hunyorgatott.

— Körülbelül ugy lesz. Én ugyan nem vagyok nagy barátja a dolognak, de hát a feleségem akarja. Tetszik tudni ő úri leány volt, igen nagy familiából való.

S Fejér Gizikét csakugyan felvették a tanitónő-képzőbe Pestre.

Olyan örömmel ment, alig várta az elutazás napját. Aludni se tudott előtte való éjszaka.

Fejér Márton uram legelső legénye, Geszti Sándor se birta lehunyni a szemét akkor éjjel. Maga se tudta, mi leli, s csak hánykolódott ágyán jobbra, balra.

Miska inas jókat hortyogott a sarokba, s Geszti Sándor ugy szeretett volna cserélni vele, mert hát . . .

Mert hát Miska még se nem érez, se nem gondolkozik, — legalább nem ugy, mint ő.

De milyen bolond is volt, hogy fejébe vette Gizikét, s még hozzá nemcsak a fejébe, de a szivébe is. Nem tehet róla sem ő, sem a leány, se más. Pedig hát lefujtak már annak, le a sok szép reménységnek. Fejér Gizi nem lesz Geszti Sándorné soha. Fejér Márton urnak neveli a lányát.

A legénynek olyan nagy keserüség szállott a lelkére.

Csak nevelje, — vigasztalta magát aztán — neki ugyan nem is kell. Átok a házra a nagyravágyó, tudákos asszony, a ki okosabbnak tartaná magát az uránál.

S Geszti Sándor erősen megfogadta, hogy többé nem gondol a leányra, — nem törődik vele egy szikrát.

Hanem azért, mikor hajnalba hallotta, hogy fordul ki a kocsi a kapun, a min Gizikét viszik, — bizony odaugrott az ablakhoz, s utána nézett.

Pedig a szive sajgott belé, — aztán meg nagyot dobbant, hogy a leány megpillantva őt, — visszakiáltott:

— Az Isten áldja meg Sándor!

Alig birt rá felelni:

— Isten áldja meg . . .

A köny a szemébe szökött, azután meg a könyén keresztül valami kis halvány világ mosolygott a lelkébe biztatólag.

A leány olyan szépen nézett vissza rá, olyan szépen ejtette ki:

— Az Isten áldja meg Sándor . . .

Hátha . . .

Olyasféle tűz a szerelmet tápláló reménység, mely igen soká lappanghat a búbánat, a lemondás sötét pernyéje alatt, de a legkisebb fuvalom, — egy jó szó fel tudja azt éleszteni ujra.

Geszti Sándor is ugy volt vele, — a szegény. Alig győzte várni, hogy leteljen az az egy esztendő, mely elhozza a nagy vakácziót.

Maga pihent azóta. Különben is ügyes ember volt mindig, szerencséje sem volt rosz.

Nemrég beválasztották uradalmi gépésznek, s bizony nem egy jómódu leány vetett utána hálót.

Geszti Sándor jól elcsukta előlük a szivét.

Pedig hát Fejér Gizike olyan nagyot változott egy év alatt. Megnőtt, komolyabb lett. A karcsu, magas alakjával, büszke szépségével olyan volt, mint egy királyné. De meg a magaviselete is olyan hideg, rátarti, — a régi Gizikéből nem maradt belőle egy csepp sem.

Szülők b. figyelmébe! Telefon!

Iskola év kezdetére gyermekeknek czipők, kalapok, ingek, gallérok és kézelők, zsebkendők, harisnyák, legjobb minőségben és legolcsóbb árban

Fábry Testvéreknél NAGYVÁRADON Olaszi, Fő-utcza, Rimanóczy-ház, szerezhető be.

Lapunk mai száma 10 oldal.

tatgyakorlatai továbbra is sablonszerü formaiasságok legyenek, — mert mig a mai rendszeren nem változtatunk, addig közép- és felsőiskoláinkból tulnyomólag blazirt és kekk öngyilkosjelöltek fognak kikerülni, a haza és emberiségnek nem hasznára, hanem átkára.

A másik dolog, a melyre a tanférfiak és a tanügy barátainak figyelmét bátor vagyok felhivni az, hogy *több gondot fektessünk arra, hogy a tanulóifjuság megtanuljon gondolkozni, mint arra, hogy minél több szakismeretre tegyen szert.* Az ismeretek chaoszából, a melyeket a középiskolában elsajátitunk, kevés marad meg; — jó ha azoknak lényege dióhéjban megmarad, a többi eloszlik, mint a szivárvány. Mikor a képviselőházban a görögpótló tantárgy behozataláról szóló törvényt tárgyalták, a honatyák közül, akiknek pedig 85—90%-a elvégre is litterátus ember, mindössze négy akadt, aki el tudta mondani a görög alfa-bettát. Arra kell tehát tanférfiainknak törekedni, hogy miként a szivárvány tovatüntével visszamarad az üde levegő, ugy a tanulóifjuságnál is, ha az ismeretek nagyrésze idő folytán el is mosódik, az iskolák végeztével megmaradjon az az eredmény, hogy tud gondolkozni. *Gondolkozni tanitani, ez az iskoláztatásnak egyik főczélja.*

Fájdalom azonban éppen ez az, a melyre a mai tanrendszer mellett a legkevesebb gond fordittatik. A száraz szakszerü ismeretek egész lavináját zuditják a tanuló ifjuságra. Egyik óráról a másikra feladnak neki 30—35 nyakatekert botanikus nevet, a melynek soha semmi hasznát se veszi. Betanulja szóról-szóra, a könyv képletbetüivel Carnot és Pythagorás tantételét és reczitálja olyan vervvel, hogy az ember megszánja, mert különben szekundát kap és abból némelyik tanár valóságos juxot csinál, hogy tanitványainak 40—50%-át megbuktassa; — de abból egy szót nem ért. Pedig az algebra, trigonometria, physika és a középiskolai tantárgyak java része azért tanittatnak, hogy észgimnásztikák legyenek, nem pedig azért, hogy belőlük középiskoláinkban szaktudósokat neveljenek.

A harmadik nagy baj, hogy a tanulóifjuság nem szereti a komoly munkát. Megállapodik az ismeretek felületén és nem hatol be a lényegbe, Rest áttörni a dióhéjat, hogy meglássa, mi hát tulajdonkép az a dió? elég neki, ha a diót annyira ismeri, hogy az almára nem fogja rá, hogy dió. És ez az egyik oka, hogy oly kevés ismeretet visznek iskoláinkból az életbe. Csak betüt tanultak 8 éven át, az pedig elrepül; lényeget keveset és azért kevés is marad meg.

*

Rámutattunk idöszerüleg, az uj iskolaév küszöbén állóan, tanrendszerünk három hibájára; hogy a tanitás kezdi egyedüli czéljának tekinteni s ebből kifolyólag a tekintély szellemében való neveltetésre majd semmi gondot sem tordit, hogy inkább ismeretekre, mint gondolkozásra tanit és hogy nem készteti a tanulót a komoly munkára, megelégszik a selejtes produktummal.

Tettük ezt annyival is inkább, mivel ez az ifjuság vezére az uj évezrednek, a melyben annak, hogy az ember menynyit ér, csak két kiritériuma lesz: az hogy mennyit dolgozik és tud-e gondolkozni — a munka és gondolkozás! ○

Az örmények lázadása.

(Dr. V.) A kisázsiai mészárlások rémes és égbekiáltó gonoszsága s a krétai zavarok nem birták felébreszteni az európai hatalmak részvétét. Hiába hangzottak el az angol parlamentben a legszebb beszédek, hasztalan vázolta dr. Lepsius oly megindítóan a keresztények szenvedéseit, hogy a hallgatók szeme könybelábbadt, szive megindult, — a hatalmaknak nincsen szive, a kő nem indul meg a szenvedések hallatára.

Salisbury, az angol miniszterelnök megindította az actiót az örmények érdekében. Rá akarta birni a hatalmakat az együttes fellépésre. Jól tudjuk, hogy a nagy k a l m á r n e m z e t mostani vezérét nem tisztán a kereszténység védelme inditotta erre, de kétségkivül hasznára vált volna a keleti kereszténységnek. Az északi kolossus nem találta még elérkezettnek az időt a közbelépésre s elmaradt a hatalmak fellépése.

Ki is várhatná a mai önző czéloktól vezetett államoktól, hogy egy ujabb keresztes háborut kezdjenek!! Mi sem voltunk annyira naivok; de azt gondoltuk, hogy ha nem is a kereszt védelme, talán az emberies érzelem birja majd őket a beavatkozásra. Csalódtunk.

Csalódtak az örmények is. Elkeseredésük elitélendő zavargásra birta őket. S most a liberális sajtó ugy beszél felőlük, mint — közönséges anarchistákról, a kik kegyelmet sem érdemelnek. A »Neue Freie Presse« már megtagad tőlünk minden rokonszenvet. Ezeket is — mondja — csak a fajgyülölés vezeti, mint a . . . bécsi antiszemitákat. Eddig pedig hasábokat tudott összeirni az örmények szenvedéseiről.

Reméljük, hogy a nagyhatalmak konczertjében nem a »Neue Freie Presse« hangja lesz irányadó.

A konstantinápolyi zavargásról különben az ujabb adatokat a következőkben nyujtjuk olvasóinknak:

Mikor a véres nap estéjén az ottomán bank igazgatója *Vincent* és az orosz tolmács *Marinow* a szultán palotájában voltak, értesültek róla, hogy a bankot megszállva tartó örmények megakarják adni magukat azon feltétel alatt, hogy szabadon elhagyhatják az országot. Mindketten a városba mentek és a banképület ablakán keresztül tárgyalásba bocsátkoztak a lá-

---

S Geszti Sándor ezt a hidegséget ránehezedni érezte a szivére, — meg is fagyott az attól aztán . . .

Esztendő, esztendő után siklott tova. Fejér Gizella első tanitónője lett a pesti képzőnek. Közben a szülei elhaltak, s nem maradt senkije.

A sok munka, az örökös száraz egyformaság zsibbadtá, közönyössé tette fogékony lelkét. A könyveit unta, az emberek, kik tisztelettel tértek ki előle, — ellenszenvesekké váltak. — Egyre jobban érezte az egyedül valóság nehéz, nyomasztó ködét.

A szép homlokára odafészkelte magát egy-két ráncz, egyre mélyebb barázdát vonva, s egyszer csak arra a tudatra ébredt, hogy tulajdonképen vén leány. A fiatalsága elszállt, elröpült fölötte, észre sem vette mikor, hogyan. Emlék alig köti hozzá, ha csak nem a tanulószoba négy fala. Igen, az a kopár négy fal, hova a fiatalságát csukta be, hol a tudás, az ambiczió volt szerelme tárgya.

Szerelem . . . Az okos, hideg leány eltünődött ezen az egy szón.

Aztán gépiesen tette föl a kalapját, fátyolát.

Lement az utczára, a hullámzó, zsibongó népség közé.

Fiatal pár suhant el mellette. Az asszony odasimult az urához, szem a szemen, ajk az ajk szavát leste.

Fejér Gizi önkénytelenül kiáltott fel:

— Geszti Sándor . . .

Keskeny, halovány arczába felszökött a vér, de csak egy pillanatra, — aztán hidegen, érdektelenül ment tovább.

Azok sem vették őt észre.

Kűry Klára itthon.

A napóra pont tizenkettőt ütött, mikor bekopogtattam Küry Klárának a Rimanóczy szálló második emeletén levő 20. sz. szobája ajtaján. Küry Oszkárné meglepetve pillantott rám, de rögtön megismert.

— Ah, családunk régi barátja! Küry Klára mosolyogva nyujtotta kezét;

— Szivesen látjuk mindenkor:

Bemutattam egy zsurnaliszta ismerősömet.

— Maguk olyan jók hozzám, csicseregte bájos hangján.

Küry Klára szerepét olvasgatta, mert mint megjegyezte, már rég nem játszotta, a Szegény Jonathánt. Egyszerü fehér otthonkájában volt s buzgón olvasgatta szerepét, melyet azonnal félretett. Elbeszélte az ő sajátos vonzó előadásával, hogy mióta nem láttuk, mennyi küzdelmen ment keresztül. Kolozsvárott igaz nagyon szerették, de volt egy birálója, aki mindenáron, bármit is játszott bármily ambicióval, belekötött. Mire megjegyezte a társaság egy tagja:

— Ne csodálkozzék rajta, mindenütt vannak apró emberek, kik mindenáron ellenzéket játszanak, akiknek nem imponál semmi, rájuk nézve kárbaveszett fáradság a legnagyobb alakitás is. Ezek a tehetségtelen emberek, akik ugy igyekeznek feltünni, hogy belekapaszkodnak a sas szárnyaiba . . .

Küry szerényen háritotta el a dicséretet.

— Sas nem vagyok, de igyekszem, hogy a közönség az én édes, jó közönségemnek annyi élvezetet szerezzek, amennyi tőlem telik. Hogy próbára tegyem magamat s erőmet, kimentem Berlinbe. Meliékesen megjegyzem, hogy ott 500 márka fellépti dijat kaptam esténkint. Örvendek, hogy vállalkozásom sikerült. Nagyon szerettek s alig akartak elereszteni. De én éreztem, hogy csak otthon tudok élni, vágytam már a hazai levegő után. Óh, maguk nem tudják, mi az a honvágy. Künn, a nagy idegenben éreztem én nagyon, ellenállhatatlanul s bizony én már itthon maradok, ***magyar*** színésznőnek. Ha most Párisba megyek, az csak azért történik, hogy tanulmányozzam Páris nagy szinházait s — titkolózva tette hozzá, — egy jóravaló szerepet irassak magamnak, a melyben legyen invenczió, eredetiség s a mely megfeleljen nekem. Talán valamelyik zeneszerző müzsáját inspirálhatom . . .

Jellemző sajátságként emlitette fel, hogy Berlinben nem ugy tapsolnak, mint nálunk! Ott a balkezet a szív fölé teszik s a kézfejre ráveregetnek a jobb kézzel. Furcsa, de hozzá kell szokni, bár halkabb is a taps.

Megható volt, mikor elbeszélte, hogy Párisban mikor első izben volt, bolyongás közben betért anyjával a Madelaine templomba. Talán a templom nagyszabásu arányai, a titokzatos szentély, vagy a tuláradó érzés okozta, nem tudja, de az önkénytelenül oda betért két nő egyszerre elkezdett zokogni s imádkozni. Igen, a mosolygó, örökké jókedvü Küry Klára a Madelaine templom falai között hosszasan sirt és keservesen, ráborulva zokogó anyja vállaira . . .

— De végre itthon vagyunk. Máskor ilyen időben pihenek Tarcsán, de alig vártam most az alkalmat, hogy haza jöhessek. Mikor hazajöttem s a rég nem látott utczákon keresztül haladtam, ugy éreztem, mint Anteusz, mikor az anyaföldet érte lábaival. Erőt és bizalmat

zongók vezéreivel. Ezek kijelentették, hogy ők a banképületet nem a törökök vagy a bank elleni gyülöletből ejtették hatalmukba, hanem hogy *tiltakozzanak a hatalmak ellen, kik őket cserben hagyták.* S erre legalkalmasabbnak tartották az ottomán bank elfoglalását. Készeknek nyilatkoztak átadni dinamitbombáikat, de meg akarják tartani revolvereiket, hogy kiséret nélkül, szabadon hagyhassák el az országot. Miután Vincent és Marinow elfogadták e föltételeket, késő éjjel megadták magukat az örmények, kiket rögtön az igazgató Yachtjára szállitottak, hol az éjet töltötték körülvéve angol és török őrhajóktól.

A hatalmak képviselői reggel jöttek össze, hogy tanácskozzanak a helyzetről. Az angol, orosz és franczia tolmácsokat a yacht fedélzetére küldték, hogy az örmények elutazását siettessék. E perczben még lehetetlen megállapitani a halottak számát; a legtöbben *százakra* teszik azt.

Az utczák csatatérhez hasonlitanak. Ma a város nyugodtabb. Délután ismét voltak rendzavarások. Galata és Pera városrészeket a katonaság tartja megszállva; lovas csapatok száguldoznak az utczákon keresztül. (Az ujabbakat l. távirataink rovatában.)

Nagyvárad város közügyei.

A Bazár-szoros kiszélesitése.

A Bazár-szorosnak gunyolt szük sikátor kiszélesitésének kérdését már ismeri olvasó közönségünk a lapok közleményeiből.

Knapp Ferencz épitész terve szerint legkönnyebben akként lehetne a kérdést megoldani, ha a Hillinger és Weiszlovits házakból pár métert levágnánk s a Karaguj-féle házat pedig megvenné a város és a Safrad-ház telkével egyesitve, három házhelynek felosztaná. A terv alapján felszólitották az illető háztulajdonosokat és azok közül Weiszlovits Adolf tul magas árat követel, Hillinger Lipót pedig hosszabb időre szóló kártéritést, az elvesztett lakbér-jövedelem pótlásául.

A záros határidőn belül a Karaguj-ház tulajdonosa: Mayr Sándor nem nyilatkozott s igy a tanács egy másik terv elfogadását, t. i. a Bazár-szoros érintetlenül hagyása mellett a Safrad-ház helyére bazárok épitését javasolja a közgyülésnek.

Tegnap végre megérkezett a Mayr Sándor ajánlata is a városhoz.

A hosszu beadvány elején kijelenti Mayr Sándor, hogy éppen nem ellensége a város fejlődésének s igy a Bazár-szoros kiszélesitését is szükségesnek tartja, a Safrad-ház értékesitése és a Posta-utcza rendezésével kapcsolatosan.

Nem tartja azonban teljesen megfelelőnek a Knapp Ferencz tervét, mert annak kivitele esetén még mindég maradna a Rózsabokor mellett egy zug. Egy tervezetet is csatol a beadványához Mayr Sándor, a melyben egyenes vonal tünteti fel a Bémer-tér felőli határt a Rózsabokorig.

A sarok telket mindenáron megtartja, de nem fogadhatja el a Knapp által javasolt 880 négyszögméter telekért a mostani 1760 négyszögméter helyet s nem engedi, hogy az ő és Weiszlovits Adolf háza közzé még egy uj telket szakitsanak ki. Beleegyezik a Bazár-szoros kibővitésébe és a Bémer-téri telek képzéséhez szükséges terület átengedésébe, de a főutczai vonalat nem engedi megröviditeni.

A becsértékül felvett 100,000 frtért nem adja a házát s hogy ő vegye meg a sarok telket és épittessen, mert ez bonyodalmas dolog lenne, de a Bazár-szoros részére és a Bémer-téri telek képzéséhez szükséges terület négyszögméterjét 45 forintjával átadja a városnak; viszont ő is ezt az összeget fizeti a Safrad-házból és a köztérből részére átadandó területért.

Elfogadja azon számitást, hogy az épités négyszögméterje 75 frt az utczarészen, az udvarban 65 frt és a földszintes háznál 35 frt. Hajlandó házát lebontani és ez egységárak szerint felépittetni; ha nagyobb területet épit be a mostani házánál, a többletet fizeti. Az udvar kikövezésének és csatornázásának egységárait, a mint Knapp felvette, szintén elfogadja s kéri ennek megtérítését a várostól.

Ezután áttér a beadvány a többi követelésekre. A ház lerombolása és ujra épitése eltart másfél évig; ez időre kéri az összes házbér megtérítését. Erre az időre az adót ő fizetné, de ha a város ezt magára vállalja, ennek levonásába belenyugszik. Kéri továbbá a vizvezeték költségeinek: 1300 frtnak a város által való megtérítését.

Ezek után hivatkozik arra, hogy az általa tett kikötések méltányosak.

A dolog — mint mondja tovább — bizonytalan s azért a tervbe vett szükséges átalakitásokat haladéktalanul meg kell tennie, tehát ajánlatának elfogadása esetén az addig teljesitett átalakitások összegének megtérítését is kéri.

Végül kijelenti, hogy ajánlata reá nézve 1896 deczember 31-ig kötelező.

Azt hisszük, hogy ilyen feltételek mellett nem megy bele a város a dologba s nem marad más, mint a Safrad-ház helyére a bazárok felépitése.

Központi-temető Nagyváradon.

Egy éve mióta Nagyvárad város felterjesztésére a belügyminiszter sürgeti a nagyváradi temetők ügyének rendezését.

A legsürgősebb a Körözs balpartján lévő temetők rendezése, mert Várad-Olasziban a törvénynek és a kivánalmaknak teljesen megfelel az u. n. Nagytemető. Ennek szükségszerü kiterjesztését mi sem gátolja.

Sokkal nehezebb megoldani a város másik részén, a különböző helyeken szétszórt temetők rendezésének ügyét.

Nagyvárad Ujvároson és Katonavároson a keresztény temetők területe, a mi erre a czélra tényleg fel van használva, 23 hold, a zsidó temető 1 hold és 1400 négyszög méter; ezenkivül vannak a felekezetek által használt földek, mintegy 15 hold területtel.

A városi mérnöki hivatal kidolgozott egy tervet, mely felöleli V.-Ujváros és Katonaváros temető ügyét. Busch Dávid tervei szerint a Körözs balparti részére szánt központi temető a Bóné-kuti temető megnagyobbitásával létesittetnék. A jelenlegi Rulikovszky-temető felett levő szántóföldek egy részét hozzá csatolnák a temetőhöz. Az okoz gondot a főmérnöknek, hogy külön osztályoztassanak-e az egyes keresztény felekezetek, vagy teljesen közös jelleggel ruházzák fel a központi temetőt. Természetesen a zsidó temetőnek minden körülmények mellett külön terület hasittatnék ki.

Meg kell állapitani azt is, hogy a jelenlegi, de a központi temető létesitése által további kihasználás alatt nem álló temetők jövedéke, mint kaszálás stb. kinek a javára marad a törvényben kiszabott határidőig; ki köteles ellátni a felügyeletet.

Az ujvárosi tervezett központi temető el lenne látva egy hullaházzal, halottak termével és az ehhez tartozó diszes előcsarnokkal a temetésre megjelentek számára; boncteremmel, orvosi szobával, egy teremmel a tetszhalottakra számitva. Szükséges továbbá lakás a sirkert felügyelője számára és megfelelő helyiség a sirásóknak.

Ha a központi temető a modern igényeknek megfelelően rendeztetnék be, elmaradhatatlan a halottak pontos jegyzékének felvétele és a sirok számozása, hogy megszünjék valahára az az állapot, hogy rokonok is alig találják meg szeretteik sirhantját.

öntöttek belém a levegő, a házak s a szives fogadtatás. Istenem, »Lili«-ben olyan elfogult voltam, olyan meghatott . . .

Hisz' önök neveltek engem s én mindig önöké leszek . . .

Búcsút vettünk tőle, de menetközben két levelet láttam az iróasztalon. Két szép levél, meleg szivének érzésével megirva. Az egyikben a közönség képviselőjének, egy egyszerü hirlapirónak fejezte ki hálás köszönetét a róla irt szives sorokért. »Bár el vagyok foglalva s visszavonulva élek, de ne higyje, hogy nem fogadok. Mindig szivesen látom a nagyváradiakat.« A másik levél, — oh, de ez sok volna már . . .

Hogy mily figyelmes, mutatja a következő eset. A főpróbát két ujságiró nézte végig, csendben meghuzódva az egyik páholyban. Az első felvonás végén *Küry* Klára éles szeme észrevette őket, s leszólt:

— Lemegyek magukhoz, mert nem jöhetnek fel. S a müvésznő lesietett a két,ez előzékenység által meglepett ujságiróhoz, s elcsevegett arról, hogy Juhászné mily rövidre szabja a ruháit a népszinháznál; egész addig, mig meg nem kezdték a próbát ismét . . .

Tegnap Bölöny Józsefnél volt látogatóban. A beavatottak tudni vélik, hogy ez egyszerü udvariassági tény mögött más is lappang. Klárikának tudvalevőleg lejár a népszinháznál a szerződése. A »Vigszinház«, mely ezentul énekes darabokat is ad, erősen csalogatja őt. *Bölöny* azonban ügyesebb s nem engedi el a »Népszinház«-tól Küryt. Kérdik önök, hogy lehet ez? Hiszen *Bölöny* nem igazgatója a Népszinháznak.

Nos, igaz. *Még nem* igazgatója. *sz. d.*

UJDONSÁGOK.

TÁJEKOZTATO.

☛ **Régészeti és történelmi muzeum** (Schlauch park) nyitva ma d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5-ig 10 krért. Más időben 50 kr.

Szept. 3. Iparosok tömeges felrándulása a kiállitásra.
» 3. Közigazgatási ülés a városházán d. u. 3 órakor.
» 3. Az iparostanoncz iskolai bizottság ülése a városházán d. u. 4 órakor.
» 5. A megyei központi választmány tárgyalásainak kezdete a választók névjegyzéke ellen beadott felszólamlások tárgyában.
» 7. Biharmegye közigazgatási bizottságának ülése d. e. 10 órakor.
» 10. Városi közgyülés d. u. 3 órakor.
» 16. Megyei évnegyedes közgyülés.

Október 3., 4., Lóverseny a nagyváradi gyepen.

---

* **Papszentelés.** A hét folyamán lélekemelő egyházi aktus szinhelye lesz a nagyváradi l. szert. székesegyház. Votisky Elemér végzett papnövendéknek, ki a bécsi Pazmaneumban csak nemrég fejezte be tanulmányait, Kisasszony napján adja fel biboros püspök ur ő Eminenciája az egyházi rendeket. A nyilvános felszentelés reggel 8 órakor lesz.

* **Eskü letétel.** A nagyváradi lat. szert. püspöki szentszék tegnap d. e. 10 órakor ülést tartott, melyen a két ujonnan kinevezett szentszéki biró dr. Karácsonyi János és dr. Székely István theologiai tanárok letették az esküt. Délben mindketten a bibornok vendégei voltak.

* **A megyei virilisek névjegyzéke.** Biharvármegye 1897. évre érvényes legtöbb adót fizetőinek névsora most már össze van állitva. Tegnap foglalkozott vele a vármegye igazoló választmánya. Tudvalevőleg a megyei törvényhatóság fele (300) virilisekből, másik fele választott bizottsági tagokból áll. Az igazoló választmány által megállapitott virilisek névjegyzéke szeptember hó 13-ik napjáig közszemlére lesz kitéve a megyei közigazgatási hivatal kiadójában. A névjegyzék ellen 15 nap alatt adhatók be a felebbezések a biró választmányhoz.

* **A Zobor-hegyi ünnep.** Lukács László pénzügyminiszter a Zobor-hegyen feállitandó emlékmünek augusztus 30-kán megtartandó felavatási ünnepén hivatalos elfoglaltsága miatt nem vehet részt. A kormányt ezen az ünnepen Perczel Dezső belügyminiszter fogja képviselni.

* **Biharvármegye 1897. évi költségvetése.** Biharvármegye III. szakosztálya tegnap tartott ülésén tárgyalta a vármegye 1897. évre összeállitott költségvetését. Jelen voltak Szunyogh Péter alispán elnöklete alatt Kovács Béla, Miskolczy Árpád, Cziffra Gerő, Hranyiczky Károly

és Lovassy Andor. A költség-előirányzat-tervezetet Miskolczy Árpád m. főszámvevő terjesztette be. E szerint a kiadás 191,170 frt 27 krral, a fedezet ugyanennyivel van felvéve. Megjegyzendő azonban, hogy a fedezet rovatban 22,617 frt 61 kr a pótadó czimén van beillesztve, hogy a kiadások fedezhetők legyenek. A vármegyei pótadóra összesen 6% vétetett fel; és pedig a közszükségleti alapra 3%, a jegyzői nyugdij-alapra ½%, a betegápolási alapra 1½%, a katona-beszállásolási alapra 1%. A pótadó főösszege tehát ugyanannyi, mint az 1896. évben, vagyis 6%, azonban a részleteknél van némi eltérés, mert a közszükségleti-alapra a folyó évben 4% pótadó van kivetve, mig 1897-re csak 3% irányoztatott elő. Viszont azonban 1896. évben a katona-beszállásolási alapra a jelen évben semmi sem volt kivetve, de a katonai gyakorlatok stb. annyira kimeritették a beszállásolási alapot, hogy e czélra 1% pótadó kivetése vált szüksegessé. Ennyivel kevesebb irányoztatott elő a közszükségleti-alapra.

* **Ki ment legelőször a lánczhidon keresztül!** Ez a kérdés foglalkoztatta utóbbi időben a német lapokat. Némelyek azt állitották, hogy Haynau lett volna az első, aki 1849. november 20-án délben a már teljesen kész lánczhidon keresztül ment; vannak olyanok is, kik másokat emlitnek. Való azonban, hogy a Turszk-yezrednek bizonyos Boni nevezetü főhadnagya volt az, aki Mészáros Lázár magyar hadügyminiszter rendelete következtében Szőllőssy kapitánytól nyert, Magyarország pecsétjével ellátott s ugy a katonai, mint a polgári hatóságoknál még ma is meglévő utasitás értelmében a Turszky-ezred szökevény tisztjeit 1848. november 22-én a még ma teljesen föl nem épült lánczhidon keresztül vezette. Nevezett Boni főhadnagy még ma is él s mint szolgálaton kivüli honvédszázados Gödöllőn lakik. O volt az, aki a végzetes moóri csata után a császáriakhoz átpártolni akaró tiszteket letartóztatta. Ugyanő állitja azt is, hogy utána 1849. január 3-án a visszavonuló magyar hadsereg is ezen utat választotta s utána másnap az őt követő császári hadsereg is a lánczhidon vonult keresztül. Amennyiben Boni kapitány utóbb a katonai és polgári hatóságoknál ezen rendelet másolatát is megszerezte, — be van igazolva, hogy nem a bresciai hyéna volt az első, aki a lánczhidon keresztül ment.

* **Esküvő.** Czuczor Frigyes köztiszteletben álló nagyváradi polgár, szép és müvelt leányával Olgával, tegnap délelőtt kelt egybe Cseh Gusztáv, miskolczi kereskedelmi iskolai tanár. A frigyhez tartós boldogságot kivánunk.

* **Ülés a városházán.** A szépészeti és közlekedési szakbizottság holnap, hétfőn délután ülést tart a városházán. Tárgyalás alá kerül a széna-utczai asszfalt-makadam burkolat felülvizsgálata; s a honvéd laktanyánál (Markovits-féle ház) tervezett épitkezés; továbbá a zsidó leány iskola épitésének engedélyezése.

* **Szépül a város.** Nagyváradnak elég szép, sőt tetszetős utvonala van a vasuti indóháztól be a városba; csupán a báró Gerliczy házzal szemben van egy telek, a mely pusztaság volt, mint a régi bortermő hegy szilvása. Mint halljuk a puszta telek helyén nem sokára diszes épületek emelkednek. A kopár területet megvásárolták Tabéry Ármin és Pekanovits Imre főmérnökök s diszes emeletes házat emeltetnek. A városhoz már beadták az épitkezés engedélyezése iránt a kérvényt.

* **Czáfolat és üzenet.** Az »Erdélyi Hiradó« nyomán egyik helybeli laptársunk ismételten foglalkozik avval a kolozsvári házassági történettel. A közlemény az előbbiek registrálására szoritkozik s azért a multkor nyert felhatalmazás alapján fenntartjuk a már közölt czáfolatot. Az »Erdélyi Hiradó«-nak pedig azt üzenjük, hogy mi kiméltük öt, mikor privát levélben figyelmeztettük arra, hogy jövőre, ha átveszi tárczáinkat, nevezze meg a forrást. Most már a nyilvánosság előtt is kijelentjük, hogy a nevezett lap nem most tette ezt először, hanem legalább is ötödször ujév óta. Átvette a többi kőzt volt belmunkatársunknak, Moldoványi Gyulának két eredeti tárczáját, átvette a hitbizományokról irt vezérczikkünket stb. Ami pedig a szóban forgó tárczát illeti: az meglehet, hogy a »Magyar Figaró«-ban jelent meg hasonló tárcza, de hogy az »Erdélyi Hiradó« nem abból vette át, az bizonyos. Mert e tárczát lapunk szerkesztője nem egyszerüen forditotta a franczia eredetiből, hanem átdolgozta és bővitette azt. És ***ezek a változtatások és bővitések csodálatos módon szóról-szóra megvannak*** az »Erdélyi Hiradó«-nak állitólag máshonnét vett tárczájában is. Az »Erdélyi Hiradó» és hasonló szükséget szenvedő társai vallhatják azt, hogy illendő dolog vezér- és tárczaczikkeket átvenni a szerző vagy szerkesztő engedélye nélkül, — mi nem tartjuk azt megegyeztethetőnek a hirlapirói illemmel és a szerzői jog védelmére hozott törvényekkel. Ide s tova két esztendeje áll fenn lapunk, ez idő alatt nyirott tárczát vagy vezérczikket nem közültünk. Különben béke velünk!

* **Földmüves-iskola Békés-Csabán.** Békés vármegye törvényhatósága Békés-Csabán a város által adományozott 150 hold földön a kormány támogatása mellett földmüvesiskolát rendez be, a mely novemberben nyilik meg. Dr. Fábry Sándor megyei alispán felhivására az iskolánál a gazdasági egyesület két alapitványa helyett gróf Almássy Dénes, gróf Wenckheim Dénes, báró Wodianer Albert, továbbá Békés-Csaba és Körös-Ladány községek 3—3000 frtos alapitványt tettek.

* **Küry Klára bucsuja.** Ma éjjel utazik el Küry Klára Nagyváradról. Ez alkalomból a nagyváradi előkelő fiatalság tiszteletére társas-vacsorát rendez a Rózsabokorban, mely előadás után kezdődik. Az étkezés à la carte történik. Nagyszámu tisztelői között a diva bizonyára jól fogja tölteni az időt az elutazásig.

* **Augusztusi hó.** A Brennerbad és a Brennerpost csaknem lábnyi magas hó alatt vannak. Az éjjel heves hóvihar tett sok kárt a fákban, mert a hó nagyon lágy volt. A hegyekről sok lavina omlott alá. A táj pompás téli képet nyujt. A déli vaspálya utasai az állomásokon hólabdázással mulatnak, vagy fényképeket készitenek a téli tájról. A nyaralók kirándulásokat tesznek a hómezőre. A hó határa ezer méterig nyulik lefelé.

* **Egy szabadsághős siremléke.** Hokky István rozsnyói áldozópapnak, kit 1849. julius 6-án a dermői völgyben az orosz lovasság felkonczolt, Rozsnyó város közönsége siremléket állitott a kraszna-horka-váraljai temetőben. A leleplezés ünnepsége nagyszámu rokonság, köztük Fellegi Viktor dr. pénzügyi közigazgatási biró, Rozsnyó város és vidék közönségének jelenlétében augusztus 20-án ment végbe Krasznа-Horka-Váralján. A Szózat eléneklése után Stromp Ignácz dr. rozsnyói ügyvéd mondott ünnepi beszédet, méltatva a hős áldozópap érdemeit és a siremléket az odavaló katholikus plébánia gondjaira bizva. A lepel lehullása után Borbás György kraszna-horka-váraljai lelkész lendületes beszéd kiséretében átvette a siremléket s köszönetet mondott mindazoknak, a kik a siremlék felállitásához hozzájárultak. Az ünnepség a Himnus eléneklésével ért véget.

* **A közönség és a gyógyszertárak.** A közönség körében minduntalan panasz merül föl a gyógyszertárak ellen, hogy azok alkalmazottjai orvosi rendelet nélkül nem adnak ki oly szereket, amelyek pedig igen gyorsan szüntetik meg a fájdalmat. A gyógyszerészek e tekintetben nem hibásak, mert csakis a belügyminiszter rendeletéhez ragaszkodnak. A belügyminiszter legujabban kiadott egy rendeletet, melyben megtiltja a gyógyszerészeknek az antipyrin, antifebrin, phenaccetin, migrenin és salipryn reczipe nélkül való kiadását.

* **Okmányhamisitó dijnok.** Felkérettünk annak a kijelentésére, hogy Walner István, kiről megirtuk, hogy mint okmányhamisitó elfogatott, — már a mult november hónapja óta nem dolgozott Miskolczy Barnabás kir. közjegyző irodájában.

* **A házaló kereskedés eltiltása.** Több izben megemlékeztünk már a nagyváradi kereskedők azon mozgalmáról, a melynek czélja a Nagyváradon nagyon is elharapódzott házaló kereskedés meggátlása. Az érdekelt kereskedők a napokban ismét gyülést tartottak, a melyen Szokoly Tamás, akit ügyükben jogi tanácsosnak felkértek, előterjesztette azon kérvényt, melyet a városi hatósághoz, a kereskedelmi és iparkamarához fognak benyujtani. Elkészitették a házaló kereskedés meggátlásáról szóló szabályrendeletet.

* **Hirek az uszodából.** Az öreg Feldmann bácsit ki ne ismerné? Az ő kedve mindég olyan mint az időjárás, ha derült vig; ha borult, a kedélye is beborul. Hanem azért mégis mindent elkövet, hogy vendégei olyan kényelemben részesüljenek, mintha csak a legelőkelőbb tengeri fürdőn élveznék a sós vizet. Különben ezt mindenki tudja s mi csak azt hozzuk a közönség tudomására, hogy a viz 20°. Lehet fürödni pompásul s ezt nagyon sokan megis teszik, mert még nem volt nyár végén annyi látogatója az uszodának, mint éppen az idén. Kellemes mérsékelt az időjárás következtében ez emberiség által nyáron át olyan nagyon óhajtott elem s most az egyszer a kissé mérsékeltebb időtől, nem fog beborulni a Feldmann bácsi kedve s ez jó jel arra, hogy — hosszu lesz a nyár.

* **Csontváz a pinczèben.** Tegnapi számunkban emlitettük, hogy Nagy-Kut-utczán a Farkas László házában egy csontvázat találtak a pincze földjében. Egyik laptársunk az esetről megemlékezve közölte, hogy a csontok elszállittattak az olaszi temetőbe s elföldeltettek. Mint értesülünk, az emberi csontmaradványok még tegnap, szombat este is ott voltak az emlitett ház pinczéjében, éppen a jelen volt hat. orv. intézkedéséből s a pincze hatósági zár alatt van. A dolog mindenesetre törvényszéki beavatkozást kiván, különösen azon körülménynél fogva, hogy a holtest, vagy a csontváz felszinre kerülése óta óriási büz lepi el nemcsak a pincze helyiséget, de a pincze lyukakon kitóduló erős bűz az egész udvart elárasztja. Kivánatos a legszigorubb vizsgálat, már csak a környéken elterjedt rémes históriák megczáfolása végett is.

* **Rendőri hirek.** *Tolvaj cseléd.* Özv. Lusztig Ábrahámné cselédje, Sarkadi Mari asszonyától 160 frtot és több értékes ruhanemüt ellopott. A károsult jelentést tett a rendőrségnél, ez aztán elcsipte a jómadarat s most a dutyiban ül. — ***A Baranyi Emil lakásának feltörője.*** Hirt adtunk a napokban arról az esetről, hogy Baranyi Emil földbirtokos lakását Milár Antal szolga feltörte s több száz frtra rugó ékszert elrabolt. A tettest tegnap kisérte át a margittai csendőrség a nagyváradi rendőrséghez, honnét aztán az ügyészséghez jutott. Bevallotta azt is, hogy egy nehány »Baranyi Judith« névre készitett névjegyet azért lopott, hogy segitségével a tárgyakat elzálogositsa és ez sikerült is neki egy esetben. — *Kávéházi botrány.* Roth Kálmán Zöldfa-utczai kávés üzletében kártyázott Kovács Demeter egy czimborájával. Azonban Fortuna istenasszony nem akart felé kacsintani s efeletti dühében egy márvány asztalt összetört s leütötte a gázlámpát is. Ügyével most a rendőrség foglalkozik.

* **Rövid hirek.** *Leköszönt a jegyzőségről.* Cselley Károly hajdu-bagosi jegyző állásáról lekőköszönt s beadta nyugdijirányti kérvényét. — ***Elveszett a hangszer.*** Rézmüves Kálmán szalárdi zenész Hegyközkovácsi és Szalárd közt elvesztette a hegedüjét. A szolgabiróság keresteti. — ***Kitiltott kotyvalék.*** A belügyminiszter körrendeletet intézett a törvényhatóságokhoz, a mely szerint egy drezdai czég által »Deutsches Fleischwasser« czim alatt árult folyékony huskonzerváló szert egészségügyi tekintetek miatt az ország területéről kitiltotta. — ***Szökött huszár.*** Szabó Imre derecskei születésü ifju a 16. huszárezredtől megszökött. Állitólag Nagyváradon látták s valószinüleg a román vidéken bujkál. Országosan körözik. — ***Jóváhagyott alapszabályok.*** A kereskedelemügyi miniszter a Nagyvárad város által külön kezelt hidalap 1895. évi számadás-kivonatát helyesnek találta. — ***A régi reáliskola értékesitése.*** A tanév beálltával felszabadul a Szent László-téren levő régi reáliskola épülete s értéktelenül hever addig, mig jó idö jön a városház épitésére. Gémes Ferencz orosházai malomtulajdonos ajánlatot tett a városnak, hogy az épület egyik sarok szobáját a takarékpénztár épületével szemben kenyér áruló boltnak adja ki a város, évi 300 frtért. Az átalakitást ő viseli.

x **Őszi idènyre** legujabb Angol és Franczia divatczikkek, ugy szintén férfi és gyerek ingek, harisnyák, zsebkendők, nyakkendők, férfi és női keztyük legnagyobb választékban kaphatók *Roth M. utóda* kalap és férfidivat üzletében, ugyan ottan eredeti karsbaldi czipők kaphatók.

A m.-radnai millenniumi búcsuzarándoklásra.

A mely szept. 6-án, jövö vasárnap este, indul városunkból és szept. 9-én fél tiz órakor d. e. érkezik vissza, még mindig lehet a helybeli róm. kath. plébániák bármelyikén jelentkezni. Eddig 110-en jelentkeztek. A környékről jelentkezők csatlakozását szivesen vesszük, sőt ez ügyben a lelkész urak buzgólkodását kérjük is. Az indulás szept. 6-án d. u. 6 órakor a kispiacztéri sz. László templomból fog történni. A búcsuzarándoklatban résztvevők számára kért 50 százalékos kedvezmény még nem jött meg, de hihető, hogy a vasuti vezérigazgatóság a kettős magasztos tendencziára — vallási és nemzeti — való tekintettel a nagyszerünek igérkező nemzeti zarándoklat elé nem fog akadályt gördíteni. Az ez ügyben beadott és megsürgetett felterjesztés idevágó pontja ezeket mondja: »Hazafias kötelességünk megragadni minden eszközt, hogy az ezeréves ünnepet hazánk minden egyes fiánál feledhetetlenné tegyük. Igen de a társadalomnak egy olyan rétege, a melynek anyagi körülményei lehetetlenné teszik, hogy a millenniumi kiállitást megtekinthesse. Hazánk ezen néposztálya számára az által véljük feledhetlenné tenni az ezeréves örömünnepet, ha a hazafias intenciót összekötjük a vallásival és elvezetjük őket. M.-Radnára, magyar hazánk Patronájának ezen sok csodával megdicsőitett kegyhelyére. De ezt az intenciót éppen a szóban forgó néposztály anyagi helyzeténél fogva magunktól, megvalósitani nem vagyunk képesek. Ennélfogva felkérjük a Nagytekintetü vezérigazgatóságot, hogy a szokásos 50 százalékos kedvezményt folyósitani ne terheltessék.« — Reményljük, hogy ha annyi sok zarándoklatnak és társas kirándulásnak megadta ezt az államvasutak igazgatósága, tőlünk sem fogja azt megtagadni.

A zarándoklat rendezője.

Jókai a kath. vallásról.

»Zárda van a közelben, magányos, kedves helyen. Oda zarándoklok, ha nem lát senki.

Kezdetben történetesen a kiváncsiság vonzott a zárda templomába, ha a szent énekeket hallám, most az ájtatosság vezet oda. Oh, menynyivel szentebb az áhitatnak ez a helye, a mi puszta, kopasz imaházainkhoz képest.

Bármerre nézzek, átszellemült alakok csoportjait látom, a kik áldanak és szólitanak.

S ama titokzatos hangok, melyek ugy látszanak, mintha a mennyekből szállanának le és angyali énekkarrá egyesülnének, elragadják lelkemet egy ismeretlen, óhajtott világba; aztán az a mélacsönd, melyet csak a misecsengetyü csengése szakit meg; meg a pap alakja, ki mint egy tulvilági lény áll az oltár előtt és oly nyelven beszél, melyet az emberek meg nem értenek, csak maga az Isten.

Ha kimegyek a templomból, ugy érzem, mintha Istennel beszéltem volna.

Őszintén tisztelem a katholikus vallást, ritusát magasztosnak találom, szertartásaiban sok eszményi rejlik.

Ha katholikusnak születtem és nevelkedtem volna, buzgó fia lennék az egyháznak . . .

És van a katholikus vallásnak egy intézménye, oly magasztos és vigasztaló, hogy ez maga elégséges arra, hogy a katholikus hit az egész földkerekségen elterjedjen, mindenütt a hol szenvedő emberek vannak, kik a fájdalmat nem csak akkor érzik, a mikor sujtatnak és mardostatnak.

Ez az intézmény a gyónás. Nagy hiba volt Kálvin Jánostól, hogy nem tartotta meg ezt az intézményt. Nem ismerte ő jól a sziveket.

Nincs nagyobb fájdalom, mintha éjjel nappal rosz gondolat tölti el a lelket, s ez a rosz gondolat üldöz, kisért és mi nem közölhetjük senkivel! Talál a katholikus vigasztaló igéket s elestében kart, mely őt fölemeli. Van menedéke a lelki furdalásoktól, ha vétkezett, bocsánatért esdekelhet és lelkemegkönyebbülhet.

TANÜGY.

Nagyváradi kir. kath. jogakadémia tanodai értesitése. A beigtatások és beiratások az 1896/7. tanévre f. évi szeptember 1—12-ig bezárólag eszközöltetnek, még pedig az igazgatónál 1—8-ig, az egyes tanárok külön névjegyzékébe legkésőbb szeptember 12-ig bezárólag, ezen napon tul a fölvétel szept. hó végéig a tanári kar, azontul csak külön a vallás- és közoktatásügyi miniszter urtól kieszközlendő engedély alapján történhetik. A tandij előzetesen lefizetendő, vagy amennyiben a joghallgatók a felmentésre igényt tarthatni vélnek, az ez iránti folyamodványok a tanári karhoz czimezve, mindjárt a beiratáskor az igazgatónál benyujtandók.

A pót- és ismétlő alapvizsgálatok folyó évi szeptember 9—14-ig tartatnak. — A »Veni Sancte« szeptember 15-én lesz, a nyilvános előadások szept. 16-án kezdetnek meg.

Kelt Nagyváradon, 1896. jul. 15-én.

Az igazgatóság.

A nagyváradi 1. sz. püspökség kegyurasága alatt álló várad-olaszii róm. kath. négy osztàlyu fi-népiskolában az 1896—7-ik tanévre a rendes beiratások ideje szeptember hó 1-től 8-ig, d. e. 8—11-ig, d. u. 3—5 óráig fognak terjedni.

Tisztelettel értesittetnek tehát azon szülők és gyámok, kik ezen iskolában óhajtják gyermekeiket illetve gyámoltjaikat tanittatni, hogy a fentebb jelzett napokon és időben a beiratás czéljából a tanulókkal és a magasabb osztályok fölvételére szükséges érdemsorozattal vagy bizonyitványnyal együtt sziveskedjenek az iskola épületében (Fő-utcza 819. sz.) megjelenni, mivel a magukban és minden igazolvány nélkül felküldött gyermekek fölvétetni nem fognak; továbbá a szeptember hó 8-án tul jövök is csak ugy vétetnek föl, ha késedelmöket elfogadhatólag igazolni tudják.

A magánvizsgálatok előzetes bejelentés után szeptember hó 3-án d. e. 9 órától fognak megtartatni.

Beiratási dij egy tanévre a róm. kath. tanulóktól 3 frt 30 kr, a más vallásfelekezetü tanulóktól 5 frt 30 kr., mely összeg a beiratás alkalmával befizetendő; a szegénységöket hitelesen igazoltak a 3 vagy 5 forint befizetése alól fölmenthetők, azonban a 30 krt minden tanuló köteles befizetni.

Szeptember 8-án ünnepélyes »Veni sante«-val kezdődik az iskolai év, mely ünnepélyes istenitiszteletre minden beirott tanuló eljönni köteles.

A rendes tanitás szeptember 9-én veszi kezdetét.

Nagyvárad 1896. augusztus 26.

Az igazgatóság.

A nagyváradi Nogáll-utczai irgalmas-nővérek *vezetése alatt álló elemi és polgári leányiskolában* a beiratás folyó tanévre szeptember hó 1-sőtől 7-ikéig fog tartani.

A beiratások az iskola helyiségeiben reggel 8—12-ig, délután 2—4-ig fogadtatnak el.

Tandij az elemi iskolában egész évre 2 frt, a polgári leányiskolában 4 frt.

Az ünnepélyes »Veni sancte« szeptember hó 8-án, az intézet kápolnájában reggel 8 órakor fog megtartatni.

Az előadások szeptember 9-én kezdődnek.

Szegénységüket igazoló növendékek tandij elengedésben részesülnek.

Nagyvárad, 1896. augusztus 29-én.

Az igazgatóság.

A nagyvárad olaszii községi elemi leányiskolába, ugyszintén az ismétlő iskolába az 1896-7 iki tanévre a beiratások folyó évi szeptemberben 1—7 délelőtt 8—11-ig, délután 3—5 óráig a leányiskola csoport II-ik oszt. tantermében eszközöltetnek.

Az évi tandij 8 korona, melynek fele a beiratás alkalmával, a másik fele pedig február 1-én fizetendő.

A tandij csak azon tanulónak engedhetik el, kik szegénységi bizonyitványt mutatnak fel.

A tandijon kivül beiratási és nyugdijalap hozzájárulási dij czimen minden tanuló 80 fillért köteles a beiratás alkalmával fizetni, az ismétlő iskolába beiratkozó tanulók azonban csak 30 fillért fizetnek könyvtári dij czimen.

Az 1-ső osztályba beiratkozó, valamint az ujonnan jött tanulók himlőoltási bizonyitványt és keresztlevelet tartoznak felmutatni.

A beiratás alkalmával a t. szülők, illetve gyámok kéretnek személyesen megjelenni.

A szept. 7-ig be nem iratkozott növendékek semminemü segélyben nem részesülnek, szpt. 15-ig kellő igazolás mellett, azontul pedig csak a községi iskolák felügyelő igazgatójának engedélyével vehetők fel.

Pót- magán és felvételi vizsgálatok szept. 1-én és 2-án délelőtt 8—11 óráig az iskola helyiségben tartatnak.

A tanitás szeptember 9-én veszi kezdetét.

N.-Várad, 1896. aug. 30 án.

A csoporti gazgatóság.

Az ipariskola rendes tanfolyama a beiratások szeptember hó 5—15-ig eszközöltetnek a közs. uj polgári iskola helyisegében s pedig vasárnaponkint d. e. 9—12-ig, hétköznapokon mindenkor d. u. 5—7-ig.

A tanitás szeptember 17-én veszi kezdetét. Tandij 1 forint 9 kr., mely a beiratáskor fizetendő.

(Az ipariskola téli tanfolyamán a beiratások október hó 26—31-ig eszközöltetnek s a tanitás november hó 5-én veszi kezdetét. A tandij 2 frt 9 kr.)

A rajzoktatás alól fel vannak mentve: a borbély, cserepező, gubás, hentes, kalapos, kéményseprő, kefekötő, kötélverő, kövező, mészáros, molnár, nyomdász, pék, reszelővágó, szappanos, szitás és timár tanulók.

Felhivatnak a t. mester urak, hogy tanonczaikat a fenn megjelölt határidő alatt mulhatatlanul beirassák, mert ellenkező esetben a mulasztók az ipartörvény megfelelő §-a értelmében 20—200 frtig terjedő pénzbirsággal büntettetnek.

Hogy az iparos mester urak kivánalmai az iskola látogatás idejének megállapitásánál az igazgatóság által lehetőleg figyelembe vehetők legyenek, óhajtandó ha a tanonczok mestereikkel egyetemben jönnek a beiratáshoz.

A tanulók utólag egyik osztályából a másikba nem lesznek átirathatók.

A tanulók a beiratáshoz utolsó évi ellenőrző könyvüket magukkal hozni tartoznak.

Az ipariskolai igazgatóság.

Középiskoláink. A vallás- és közoktatásügyi miniszternek az 1895. évi közoktatás állapotáról kiadott terjedelmes jelentése szerint 52,979 tanulója volt a hazai középiskoláknak; ezek közül gimnáziumba járt 43,377, reáliskolába 9,601. Ebből a létszámkól *róm. kath.* 21.543; *zsidó* 10.594, *ref.* 5.974, *ág.* 5.026, *g. kel.* 2.621, *g. kath.* 2.247, *unit.* 373. — Igen érdekes a következő statisztikai összeállitás: Százezer *róm. kath.* közül gimnáziumba járt 249, reáliskolába 49, összesen 298; százezer *zsidó* közül gimnáziumba járt 1020, reáliskolába 477, összesen 1497, ugyanannyi ref.-ból gimn.-ba járt 292, reál-ba 24, összesen 316; ugyanannyi ág.-ból gimn.-ba 342, reál-ba 84, összesen 426; ugyanannyi g. kel.-ből gimn.-ba 106, reáliskolába 74, összesen 180 stb. A fennálló 190 középiskolánk a fenntartó közegek szerint ekként oszlik meg: 45 állami és községi, 16 katholikus alapból fentartott királyi, 61 katholikus (szerzetesi és világi), köztük 2 gör. kath.; továbbá 4 gör. kel.; 52 ágostai és helvét hitvallásu, 2 unitárius, végül 1 (irván egy) zsidó (ez is csak alreáliskola, hozzá államilag segélyezett, Vágujhelyen). — Még megjegyezzük

hogy a protestáns vallásfelekezetek autonomiájuk alapján teljesen szabadon rendelkeznek iskoláik felett s az államot csupán a főfelügyeleti jog illeti meg, ellenben a katholikusok összes középiskoláik felett még mindig a miniszter intézkedik, aki lehet ref., ágostai vagy zsidó is.

Felhivás az ipartestület tanoncz tartó iparos polgáraihoz!

Az ipartestület kötelékéhez tartozó tanoncz tartó iparos polgárokat tisztelettel értesitjük, hogy az ipariskola rendes tanfolyamára a beiratások f. évi szeptember hó 5—15-ig eszközöltetnek a községi polgári iskola uj helyiségében nagypiacz-tér és pedig vasárnap délelőtt 9-től 12-ig hétköznapokon mindenkor délután 5-től 7 óráig.

A tanitás szeptember hó 17-én veszi kezdetét. Évi tandij 1 frt 9 kr., mely összeg a beiratáskor azonnal fizetendő.

Az ipariskola téli tanfolyamán a beiratások október hó 26-tól 31-ig eszközöltetnek s a tanitás november hó 5-én veszi kezdetét (a tandij 2 frt 9 krajczár).

A rajzoktatás alól fel vannak mentve: a borbély, cserepező, gubás, hentes, kalapos, kéményseprő, kefekötő, kötélverő, mészáros, pék, reszelő vágó, szappanos, szitás és timár tanulók.

Figyelmeztetjük a tisztelt iparos polgárokat, kiknek több tanonczaik vannak, hogy azoknak külön napokra tüzendő iskolába járás csak akkor lesz az igazgatóság által eszközölhető, ha a tanitó mesterek a beiratásnál személyesen jelentik be, akkor kérelmük teljesitve lesz, a szerint nem lesznek kötelezve valamennyi tanulóikat ugyanazon napon és órák alatt mühelyeikből elküldeni.

Az iskolai tanoncz mulasztások csak a következő esetekben vétetnek igazoltatnak:

1-ször: ha a mester családjában sulyos vagy ragályos betegülés áll be;

2-szor: a tanoncz betegsége, mely orvos által igazolandó;

3-szor: ha a tanoncz vásárra megy, vagy vidéken dolgozik. Ezen esetek azonban mindenkor a távozás előtt az iparos által az ipariskola igazgatójának személyesen, vagy irásban bejelentendők.

Az 1884-ik évi XVII. t. cz. 157. §-a a) pontjában a tanoncz iskolai tanóráinak mulasztásáért az iparost teszi felelőssé 20 frtól 100 frtig terjedő pénzbüntetés terhe alatt.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter 1893. évi augusztus 31-én 33564. sz. rendeletének III. rész 11. pontjában minden évben a tanonczok kézi munkáiból való kiállitás rendezésével az ipartestületeket bizza meg, ennek alapján 1897. évben a tanév végén az ipartestület előljárósága — mulhatatlanul — tanoncz-munka-kiállitást rendez, melyen minden tanidejének utolsó két évét töltő tanoncz, bár mily csekély értékü, de munkaképességét igazoló sajátkezüleg készitett tárgyat bemutatni tartozik, melyhez anyagot adni és a munkára időt engedni a tanitó-mestere köteles a tanonczszerződés értelmében, mit ha iparos tenni elmulasztana, joga leend szülőnek vagy gyámnak a kötött szerződést minden további indokolás és kártérités nélkül felbontani.

Végül kérjük iparos társainkat, hogy a mikor tanonczaikat az iskolába küldik, az ellenőrző-könyv illető rovatába az időt vezessék be, a tanoncz hazajövetelekor pedig nézzék meg az ellenőrző könyvét, hogy a jelenléte lebélyegzéssel van-e igazolva s ha nincs, akkor azt a rendőrkapitányi hivatal mint iparhatóságnál 24 óra lefolyása alatt jelentsék be, hogy a felelősség terhe alól felmentessenek. Hazafias üdvözlettel maradtunk az előljáróság nevében: Nagyváradon, 1896. augusztus 21. *Jankovich János*, ipart. főjegyző, *Bertsey György*, ipartestületi elnök.

Értesités.

Az ágost. h. ev. iskolaszék elnöksége szives tudomására hozza a t. szülőknek, hogy az egyház vezetése alatt levő 4 osztályu elemi iskolában a beiratások az 1896—97. tanévre augusztus 31-től szept. 6-áig d. e. 9—12. d. u. 3—5 óráig fognak eszközöltetni az iskola helyiségében körös-utcza 549. sz. a. A felvétel keresztlevél alapján történik s csak is a 6-ik életévet betöltöttek tarthatnak erre igényt. Az egyházi közgyülés határozata folytán pedig csak is ág. h. ev. leányok vétethetnek fel, fiuk azonban vallás különbség nélkül.

Tandij ág. h. ev. tanulóknak egész évre 2, más felekezetüeknek 4 frt; beiratási dij egyszer s mindenkorra 50 kr.

A szegény tanulók kellő igazolvány mellett tandijelengedésben részesülhetnek, a melyért az iskolaszék elnökségéhez kell irásban folyamodni.

Az iskolai év szept. 7-én d. e. 8 órakor istenitisztelettel veszi kezdetét.

Nagyvárad, 1896. aug. 28-án.

Dr. Péchy Károly,
iskolaszéki elnök.

IRODALOM.

— **A „Katholikus Hitvédelmi Folyóirat“** augusztusi 8-ik füzete a következő tartalommal jelent meg: 1. Szocziális kibontakozás. T. Pelikán Krizsótól. 2. Szegénység és a vallás. Németből: Szecsey Ferencztől. 3. Hogy legyen nálunk?... Irta: Kannengieser A. 4. Megtértek Csarnoka. Schouvaloff Gergely — Zola Solutore. 5. Protestáns Szemle. A vén intrikus. — Ördögüzés tömjénfüst nélkül — Bánó József órákuluma Esztergomitól. 6. Irodalom: Dr. Boissarie-Haiczl K.: Louris története orvosi szempontból. Ism.: —n. — Hippich I.: A rózsafüzér. Ism.: Tóvári. — Kannengieser A., Herics-Rudnay: A német katholikusok. Ism.: Onokrotálusz. — Nagy A.: Kath. hitoktatók kézikönyve. Ism.: A—s. 7. Vegyesek. 8. Saverny Róbert, vagy a keresztes hadak keleten. Egy iv kath. regény. Negyedik iv. — A folyóirat előfizetési ára egész évre 4 frt. Megrendelhető: a szerkesztőségben. Pozsony, ferenczieknél.

— **A Magyar Sion** egyházirodalmi havi folyóirat VIII. (augusztusi) füzete következő tartalommal jelent meg: A magyarok legdrágább ereklyéjéről. Dr. Kereszty Viktortól. Egyházi vizsgálat Esztergomvármegyében 1701-ben. Némethy Lajostól. Uti visszaemlékezések. Felhévvizitől. Irodalom és müvészet Ernst József dr. Die Lehre des hl. Paschasius Radbertus von der Eucharistie. Ism. dr. Pethő. — A veszprémi papnevelő-intézet emlékkönyve. Ism. Liberius. — Vucskics Gy. dr. Munkabér és sztrájk. Ismerteti dr. Pethő. — Nagy Antal: Katholikus hitoktatók kézikönyve. Ism. Dixi. — Marx Károly: Das Kapital. Ism. dr. Pethő. — Hippich István S. J.: A rózsafüzér. Ism. Liberius. — Bardenhewer O. dr.: Biblische Studien etc. Ism. dr. Kereszty Viktor. — Tillmann Pesch S. J. Christliche Lebensphilosophie. Ism. dr. Kereszty Viktor. Vegyes közlemények. — A folyóirat megjelenik Esztergomban; előfizetési dija egész évre 6 frt.

— **A „Magyar Gazdák Szemléjé“**-nek augusztusi füzete a következő bő és érdekes tartalommal jelent meg: Buza és papiros-buza. A gazdasági cselédügy és a munkás- és cselédbiztositás rendezése. Tözsdénk reformja és a német tözsdetörvény. Parasztbankok Oroszés Lengyelországban. Az uj osztrák végrehajtási törvény és a gazdák. A gazdasági egyesületek szövetsége. Különfélék. Krónika. Előfizetési ára 6 frt. egész évre; megrendelhető a »Köztelek«-nél.

EGYESÜLETEK.

A magyarországi latin és görög szertartásu róm. kath. tanitók segélyalapjának központi bizottsága a mult héten tartotta évi, ezuttal 12-ik közgyülését.

A közgyülés, a melyen a nagyváradi egyházmegyét Niedermayer Antal b.-gyulai kántortanitó képviselte, az egyetemi templomban tartott ünnepélyes szent misével kezdődött, a melyen Ő Felsége születés napja lévén, »Te Deum«-ot is tartottak.

A közgyülés tagjainak igazolása után felolvasták és hitelesitették a mult gyülésnek a herczegprimás által is jóváhagyott jegyzőkönyvét.

Elnök jelentette, hogy a létesitendő országos kath. tanitói árvaház alapjának gyarapitására az érsekujvár vidéki róm. kath. népnevelők egyesülete millenniumi emlék czimén 200 forintot adományozott. A közgyülés örömmel vette tudomásul az alapitványt és az egyletnek jegyzőkönyvi köszönetet szavazott. Szintügy tudomásul vette Bartl György volt bresztováczi lakos 20 forintnyi végrendeleti hagyományát.

Az elmult 1895. évben a segélyalap segélyezésekre forditott 698 frt 24 krt, ösztöndijakra 1325 forintot, elhunyt tanitók özvegyeinek gyámolitására 2200 frtot.

Az egylet vagyoni állása a következő: a segély-alapnak van 76.799 frt 94 kr. vagyona, az árvaháznak pedig 13.247 frt 37 krja.

A jövő évre előirányoztatott 4496 forint 56 krajczár.

Uj ösztöndijasoknak felvétettek a következők: Bartek Vincze, I. éves képezdész, Esztergom főegyhm. Lacsny István, I. é. kép. Esztergom főegyhm. Geyer Irén, I. é. kép. Pécs egyhm. Jakab Béla, egyetemi hallgató, Pécs egyhm. Buzás István, I. é. joghallgató, Eger főegyhm. Mikulka Béla, II. é. egyetemi hallgató, Eger főegyhm. Prékopp Etelka, IV. polg. isk. oszt. Nyitra egyhm. Kerner Angyalka, I. é. kép. Szombathely egyhm. Miller Béla, VI. gymn. oszt. Szatmár egyhm. Tódor Béla, VI. gymn. oszt. Erdély egyhm. Bakos Ede, V. gymn. oszt. Nagyvárad gör. szert. egyhm. Miucsik Antal, II. é. kép. Eperjes egyhm. Ujváry Ede, II. é. egyetemi hallgató, Veszprém egyhm. Mihályi Béla, II. é. kép. Kassa egyhm.

Evenkinti 20 frtnyi segélyben részesültek 112-en. És pedig a Nagyvárad (lat. szert.) egyhmből özv. Egely Mártonné volt tasnádszántói, Grunner Győző sótteleki. Nagyvárad (gör. szert.) egyhmből Caza Vazul petei, Gróza Tivadar nántűi, Kósa János csanálosi, Márkus Sándor sz.-lázári, Molnár János álmosdi, Papp Mihály felső-dernai, Varju György nagyváradi.

A közgyülés végül Begovcsevich cz. püspök inditványára jegyzőkönyvi köszönetet szavazott dr. Roszival István esztergomi apátkanonoknak, mint a gyülés elnökének a szakszerü vezetésért.

Meghivás. A »biharmegyei orvos-gyógyszerészi- és természettudományi-egylet« folyó évi szeptember hó 1-én délután 5 órakor (Uri-utcza, Akadémia) szakülést tart, melyre a t. egyleti tagokat ezennel meghivom. Kelt Nagyváradon, 1896. augusztus hó 29-én. Dr. Berkovits Miklós egyleti titkár.

Zeneiskola Nagyváradon. A nagyváradi zenekedvelők egyesülete igazgató választmányának tagjait, az egyesület által felállitandó nyilvános zeneiskola szervezetének és berendezésének megállapitása tárgyában folyó hó 31-ikén hétfőn délután 5 órakor az ujonnan épült községi polgári fiu iskola helyiségében (Nagypiacztér) tartandó értekezletre tisztelettel meghivom. Nagyvárad, 1896. augusztus 29. Mezey Mihály egyesületi elnök.

MULATSÁG.

Az iparos ifjak szüreti ünnepélye. A nagyváradi ipartestület ifjuságának önképző egylete a jövő szeptember hó 27-én rendezi azt a kiválóan érdekes és eredeti mulatságot, mely már az elmult 3 évben mindig fényes erkölcsi és anyagi eredménynyel végződött. Ekkor lesz ugyanis megtartva a Szüreti ünnepély; ennek müsorát állitja jelenleg össze a tevékeny rendező bizottság, oly választékosan, mely minden a mulatságon megjelenő személynek örömére fog szolgálni. A mulatság zártkörü lesz.

SZINHÁZ.

Kűry Klára vendégfellépte.

III. A gyerekasszonyban.

Karczos bor mellett láttak-e önök jókedvü embert? Nos, mi láttuk tegnap tout Nagyváradot mulatni virágos jókedvvel Bokor József darabjának előadásán. Hálás lehet érte a szerző, hogy Kűry Klára kifogyhatatlan drága jókedvét, fülbemászó nótázását e darabra pazarolja s bearanyozza alakitásával. Bokor ur szellemszegénységét, melynek legeredetibb mondása, hogy »eredj, mert pofon ütlek.« Bizony, pofonütte Bokor e darabbal a józanészt s a szinpad méltóságát.

De a Borcsa szerepe egészen Kürynek van

irva. Csakugyan olyan hamisszemü, jókedvü, életteljes alak áll előttünk; — ebben a szerepben láttuk, hogy mily igazi művészettel tudja hangulatát, derült, aranyos jókedvét átvinni a közönségre. Vele mulatunk, örülünk, sirunk és kaczagunk. Ellenállhatatlan a kaczagása, mosolya, minden szava. Igen, a szavai! Sajátságos mélység van egyes szavaiban. Visszatükrözése a szenvedélynek, dacznak, megnyugvásnak. Röviden, nyomatékosan mondja ki azokat, melyek lelki állapotra vonatkoznak. Még pszihológia nyilvánul ezekben s bizonynyal nem utolsó ez is jó tulajdonságai közül.

Taps volt is bőven, de mi nem tudunk annyit adni, mint a mennyit érdemel.

Vendrey falusi plébánosa tulzástól ment alakitás volt. Kassay K. játéka kifogástalan, hangja erőteljes, Rózsahegyi figyelemreméltón alakitotta Ugrom Sanyi molnárinast s nagyfoku tudást s tanulmányt vettünk észre alakitásában. Turchányi Olga (Mariska) természetesen beszélt és játszott. Kis szerepében megállotta helyét. Csak ne felejtse el, hogy a színésznek kiesni szerepéből sohasem szabad.

Közönség: egyszer vitába keveredett önmagával, pedig vendég volt a háznál. *sz. d.*

—

Hirek a szinkörből. Klári operette czimszerepében Kűry Klára ma este bucsuzik az ő kedves váradi közönségétől, mely őt mindhárom fellépte alkalmával oly zajos ovációkban részesitette s müvészi részletekben gazdag játékát folytonos kitüntető tapsaival kisérte. E bucsufellépte alkalmával énekli a franczia kaczagtató dalt s közóhajra megismétli a zajos sikert aratott »Megyek a regiment után« couplét. A szerepek a régi kezekben vannak. A darab négy férfi főszerepét Megyeri, Vendrei, Rózsahegyi és Leővei játszák. Ma délutáni előadásul a Holtomiglan kerül szinre S. Áldor Juliskával és Vendrei-vel a főbb szerepekben. Vendrei pompás alakot csinál Gelbgieser zsidó hordár szerepéből. Hétfőn az énekes esték után egy pompás modern franczia szalon drámában fogunk gyönyörködhetni. Szinre kerül Frou-Frou, melyben Cserny Berta játszik egyéniségéhez mért brilians szerepet. Méltó partnere lesz E. Kovács Gyula, mig a darab többi szerepei Laczkó Aranka, Janovics és Bartos kezeiben vannak. A hét müsorát rendkivül gonddal és változatosan állitotta össze az igazgatóság. Kiváló érdekes premiére lesz a Komédiások Pailleron szellemes, igazi franczia vigjátéka, mely a budapesti nemzeti szinház állandó repertoir darabja. Azonkivül lesz egy igen érdekes reprise, mely teljesen ujdonság számba megy. Lecog legbájosabb zenéjü nagy operettéje Angot, mely már évek óta nem került szinre.

—

Heti müsor.

Hétfő: *Frou frou.*
Kedd: *Komédiások.*
Szerda: *Szép Heléna.*
Csütörtök: *Uriel Acosta.*
Péntek: *Bozóti Márta.*
Szombat: *Angot.*
Vasárnap: *Goldstein Számi.*

—

Játékrendje a magy. kir. operaház 1896. augusztus 31-től szeptember 6-ig: Hétfőn, aug. 31-én Parasztbecsület. Róbert és Bertram. Kedden, szept. 1-én: A bibliás ember. Szerdán, szept. 2-án: Az álarczos bál. Csütörtökön, szept. 3-án: A granadai éji szállás. Bécsi keringő. Pénteken, szept. 4-én: Nincs előadás. Szombaton, szept. 5-én: Lohengrin. Vasárnap, szept. 6-án: Jancsi és Juliska. Babatündér.

Igazságszolgáltatás.

Uj vendég a kir. ügyészségnél. Hoffmann Károly a vigécz mesterséget üzi. Azonban a nevéhez illő mesterséget visszaélésekkel szenyezte be, minek folytán vizsgálati fogságba került. De bizonyitékok hianyában felmentették. Tegnap azonban megint visszakerült méltó helyére a kir. ügyészség börtönébe, mert ismét csalás, visszaélés stb. bizonyult rá. Kalandos életü férfiu s észjárására vonatkozólag méltó felemliteni, hogy vizsgálati fogsága alkalmával az edények fenekén levelezett feleségével.

REGENY-CSARNOK.

A szökött leány.

— Elbeszélés. —

Irta: **Kincs István.**

És mégis nehezére esett az első lépést megtennie. Sajnálta Vázsonyit. Fájt neki, hogy épen ő üssön először sebet annak a férfiunak a szivén, kit annyi ideje becsülni megtanult, kinek annyit köszönhetett.

Pedig meg kell lennie.

Közömbös tárgyakról folyt a beszélgetés. Emilia várva-várta az alkalmat, hogy áttérjen arra, mit bensejében rejtett. A férfiu azonban megelőzte.

— Ugy hallom, — mondá Vársonyi — Gyiróton néhány nap mulva hajtóvadászat lesz. A meghivók már szétmentek: szép társaság verődik össze. Férje, nemde szenvedélyes vadász?

— A hét legnagyobb részét künn tölti. De tudtommal Vársonyi ur is kedvelője e sportnak?

— Szivesen kiveszem részemet belőle.

— S ki fogja venni legközelebb is?

— Nem, — volt a határozott válasz — az egyszer nem vehetek részt.

— S miért nem? — kérdé Bogáthné önkénytelen megdöbbenéssel.

— Mert két nap mulva utazom; — mondá a férfiu ünnepélyesen — kötelességem máshová szólit.

Emilia a férfiura emelte tekintetét. Szemeik találkoztak. Vársonyi tekintetében végtelen odaadás, bocsánatkérés s fájó lemondás honolt. Bogáthné érezte, hogy szive összeszorul e pillanatban. Ha nem is viszonozhatta érzelmeit, tudta méltányolni e nemes kebel férfias határozatát. Szive tele volt, hang nem jött ajakára. De mégis. Odanyujtotta kezét s a női szív részvétének egész melegével mondá:

— Köszönöm, úram, köszönöm.

Vársonyi csókot szoritott forró ajkaival arra a puha fehér kézre s hallgatag ment tovább. Leértek már a völgybe s Emllia, akárcsak még mindig akárcsak még mindig a párbeszéd utolsó feleletnél tartott volna, gyöngéden kérdé:

— És mikor látjuk egymást viszont?

— Sokára, — vagy talán soha — volt a a fájó válasz.

Az egyenkint haladó párok összeverődtek. A két öreg vitte a szót. De hasztalan minden. A társaság kedélye olyan volt, mint a természet a közeledő vihar előtt. Nyomott hangulat minden felé.

Megérkeztek Gyirótra. Bogáthék nemsokáig maradtak, csak Emilia kisérte Zsófit szobáiba. Néhány szót váltottak, azután jelentették, hogy fogva van. A két barátnő elvált; Emilia férjéjével és ipával kocsira ült s a pihent lovak gyors ügetéssel robogtak ki a nyitott kapun.

Utközben a kirándulásról folyt a beszéd. Az öreg tartotta őket szóval. A fiatalok legföllebb helyesléssel s egy egy mosolylyal adóztak az elbeszélőnek.

Megérkeztek.

László fölkisérte Emiliát szobáiba s mielőtt elvált volna tőle, azt mondá:

— Vársonyi két nap mulva távozik. Holnap búcsuebédet adunk tiszteletére. Remélem, nincs kifogása ellene, asszonyom?

A végét olyan hangon mondá, hogy a vért Emilia arczába kergette. Fölemelte tekintetét s fájó szemrehányás nyugodott e tekintetben.

— Örömöt akartam vele szerezni önnek, asszonyom — magyarázta ki magát a férj még mindig azon a hangon.

Emiliának köny szökött a szemébe. Elfordult. Szó nélkül dült a tükörállvány csikos márványára s zokogni kezdett.

Bogáth megilletődött. Az ő szive is tele volt. Szótlan fordult meg és távozott.

Emilia egyedül maradt bánatával. Szive nem csalatkozott, jól kiérezte fönn a romnál férje tekintetéből, hogy László félti őt. Örült neki, rég nem érzett hur rezgett meg lelkében reája. Az a tekintet azt mondta neki, hogy László mégis szereti. De hogy ez ember még gyanusitsa is, arra gondolni se mert.

Pedig megtörtént.

S ő nem védelmezheti magát. Az a végzetes éjjeli jelenet megfosztotta ebbeli jogától. Neki nem szabad szivéről, szerelméről beszélnie, hiszen még kötelességérzetét is megtagadta.

És holnap? Igen, holnap uj megpróbáltatás vár reá. Megunta, rég megunta azt a szinészszerepet; oly szivesen eldobná az álarczot, de azt tennie nem szabad. Maga akarta igy, tovább kell mennie a kezdett úton, ha szive mindjárt meg is szakad.

Csak a következő naptól félt.

És fölviradt az is.

A vendégek megérkeztek; Emilia megtette a kellő előkészületeket fogadásukra. Megjött a Gyiróty pár Vársonyival s még néhány család a környékből, kiket László még az este meghivott.

S a mi Bogáthnét különösen meglepte, az Zsófi volt.

(Folyt. köv).

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1896. május 1-től.

Vonat indul Nagyváradról.	Vonat érkezik Nagyváradra.
Püspökladány-Budapest felé gyorsvonat 8^{43} regg., 2^{37} éjjel, személyvonat 11^{32} d. e., 2^{22} d. u., 11^{04} és 4 éjjel.	**Budapest-Püspökladány** felől gyorsvonat 7^{08} este, 2^{11} éjjel, személyvonat 7^{20} reggel, 3^{43} d. u., 1^{4} éjjel.
Kolozsvár felé gyorsvonat 7^{15} este, 2^{18} éjjel, vegyesvonat 1^{22} d. u., személyv. 3^{58} délután, 2^{06} éjjel.	**Kolozsvár** felől gyorsvonat 2^{30} éjjel, 8^{38} regg. személyvonat 10^{44} éjjel, 11^{17} d. e. vegyesvonat 8 reggel.
Csaba-Arad-Szeged felé személyvonat 10^{30} d. e., 4^{25} d. u., vegyesvonat 7^{30} este.	**Arad-Szeged-Csaba** felől vegyesvonat 8^{30} r., személyvonat 9^{33} d. e., 5^{30} d. u.
Belényes-Vaskóh felé vegyesvonat 4^{25} reggel, 1^{46} d. u.	**Vaskóh-Belényes** felől vegyesvonat 11^{05} d. e. 9^{09} este.
Érmihályfalva felé vegyesvonat 6^{50} r., 4^{35} d. u.	**Érmihályfalva** felől vegyesvonat 8^{30} r., 9^{14} este,
Ősi-Kót-Gyoma felé személyvonat 7 r., vegyesvonat 1^{40} d. u.	**Gyoma-Kót-Ősi** felől vegyesvonat 10^{05} d. e, személyvonat 8 este
Püspök- és Felix-fürdőbe 8^{39} reggel, 4^{45} d. u., 7^{30} este, 6^{40}* reggel 2^{05}* d. u. 9^{19}* este.	**Püspök- és Felix-fürdőből** 10^{10} d. e., 6^{20} este, 8^{55} este, 8^{15}* reggel 3^{37}* d. u., 10^{54}* este.

* A csillaggal jelöltek csak vasár- és ünnepnapokon közlekednek.

TÁVIRATOK.

—

Disz-szemle királyunk és orosz czár előtt.

Bécs, aug. 29. (Saj. tudósitónk táv.) A tegnapról a rossz idő miatt elmaradt s ma reggel 8 órakor megtartott disz-szemle fényesen sikerült. A kivonult csapatok: a 42 gyalogezred, a 38. lovas escadron, az önkéntesek osztálya, a szekerész ezred és a 76 vadász zászlóalj 4 oszlopot képeztek. A diplomaczia és az aristokraczia számára külön hely volt fenntartva, mely sürün megtelt e vendégekkel.

Király ő Felsége $^{1}/_{4}$8-kor hagyta el a a Burgot és Schönbrunnba ment, hova egy negyed óra mulva Miklós czár és a czárné, továbbá Mária Józéfa, Izabella és Augusta főherczegnők követték. Ottó és Jenö kir. herczegek csapataiknál foglaltak helyet. Ő Felsége, aki tábornagyi ruhát viselt, melyet az András rend jelvénye diszit. $^{3}/_{4}$8-kor lovagolt a disztérre, hol őt József, Ferdinánd, Frigyes és Jó-

zsef Ágost főherczegek, a szolgálaton kivüli tábornokok és a barátságos hatalmak katonai attaséi fogadták: a roppant néptömeg pedig riadó »Hoch«-okkal üdvözölte.

¼9-kor zajos »Hoch»-ok jelezték a czári pár megérkeztét. A czárné és Mária Jozéfa főherczegasszony egy á la Daumon szerszámozott és a diszőrségtől körülvett kocsiba ültek. Kocsikon követték őket Ferencz Ferdinánd, Izabella és Augusta. Közvetlen utánuk Miklós czár lovagolt. A katonai zenekar az orosz hymnuszt intonálta.

Ferencz József király a jobb szárny élén várta császári vendégét, kinek jelentést tett a csapatok kivonulásáról. Erre a két uralkodó ellovagolt a front előtt, követték őket a czárné és a főherczegnők equipagai.

Bécs, aug. 29. (Saj. tudósitónk táv.) A tegnapról elmaradt katonai disz-szemle, melyre a Bécsben állomásozó összes katonaság már hetek óta készült, ma délelőtt verőfényes időben tartatott meg. A csapatok már korán reggel teljes felszerelésben, diszban kivonultak a Schmelzre. A disz-szemle területén kivül ezernyi és ezernyi nép szemlélte az érdekes látványt. Schmelzhez vezető utakat is nagy közönség lepte el. Király ő Felségét, az orosz czárt lelkesülten üdvözölte a tömeg. A disz-szemlén jelen voltak az orosz czárnéval az összes Bécsben időző főherczegnők. A disz-szemle alkalmával ugy király ő Felsége, mint az orosz czár kölcsönösen elvezették ezredeiket. A szemle után a Norbanhofba hajtattak, hol királyné ő Felsége és Stefánia fényes kisérlettel várták az orosz czári párt. A bucsuzás igen megható volt. Király ő Felsége és az orosz czár többször megölelték egymást, a király asszony és a czárné bucsuzása megható volt. Átölelve megcsókolták egymást. Az orosz czár Erzsébet királynénak, király ő Felsége a czárnénak kezet csókolt. A vonat 11 órakor indult; a kocsikból is kezeikkel integettek bucsut.

Fogorvosok kongresszusa.

— Második nap. —

Budapest, aug. 29.

Ma folytatták a fogorvosok kongresszusukon tanácskozásukat. Az ülést Grócz Sándor nyitotta meg. A számadó vizsgáló bizottság megválasztása után, mely a kongresszus bevételeit és kiadásait fogja megvizsgálni, az elnöki széket Sachs tanár foglalta el.

Az első előadó Kielhauser dr. volt, a fémtechnika jelentőségéről értekezvén. Azután Popiel fogorvos urral értekezett, hogyan lehetne egyes fogak és egész fogsorok rendellenes növekedését ellensulyozni, illetve rendes állásába igazitani. Szemes dr. azt fejtegette, hogy a fogbajok sok esetben befolyással vannak a fülbajokra.

A milánói technikusok a kiállitáson.

Budapest, aug. 29. (Saj. tud. táv.) A tegnap este érkezett olasz teknikusok, számszerint 65-en, ma reggel a kiállitást tekintették meg. Az Andrássy uti főkapunál a kiállitás igazgatósága nevében Kovács Gyula dr. üdvözölte a vendégeket, kiknek Erődi Béla dr. tolmácsolta a beszédet olasz nyelven. Mindenekelőtt a történelmi csarnokba mentek, a hol Czobor Béla dr. Erődi Béla dr. és Bodola Lajos kalauzolták őket. Czobor dr. főleg azokra az emlékekre hivta föl a diákok figyelmét, a melyek részben Olaszországban készültek, részben az olasz befolyás bélyegét viselik magukon. Igy többek között e szempontokból főleg a Mátyáskori emlékek, a Corvinák, Dante Codexe és a nagy trónszőnyeg érdekelte őket. El voltak ragadtatva az egyházi emlékek gazdaságától, a melylyel Róma egyházi kincsei nem versenyezhetnek (?). Hosszasabban nézték azokat a tárgyakat, a melyeket az olasz király az Arneria reále-ből küldött, majd Rákóczy kardját kivánták látni, a melyről oly sokat beszélnek. Végül a szabadságharcz és a Rákóczy-kor emléktárgyait nézték meg. Két órahosszat tartózkodtak a történelmi csoportnál s távozásukkor az őket kalauzolóknak elragadtatásuknak adtak kifejezést.

A kiállitás látogatása.

Budapest, aug. 29. (Saját. tud. táv.) A tegnapi nap folyámán 10,313 napijegyes és 6033 bérletjegyes látogató volt a kiállitáson.

A fiumei kormányzó lemondása.

Budapest, augusztus 29. (Saját tud. táv.) Gróf Batthányi Lajos, fiumei kormányzó lemondását tényleg benyujtotta Bánffy miniszterelnöknek. A lemondásra Dániel kereskedelmi miniszterrel illetékességi ügyben történt összeütközés adott okot. A lemondás nagy megütközést keltett, mert ugy gróf Batthyányi, mint neje Andrássy Ilona grófnő nagy népszerüségnek örvendenek s a kormányzó állásának betöltése sok nehézségbe ütközik. Gróf Batthyányi 1892-ben neveztetett ki Fiume kormányzójává, gr. Zichy Ágoston távozásakor.

A montenegrói nász.

Czettinje, aug. 29. (Saj. tud táv.) A fejedelmi család és a nápolyi herczeg, miután megnézték *Podgoriczában* a mecsetet, a kórházat és a többi látnivalókat, tegnap este ide visszaérkeztek.

Az örmény zavargásokhoz.

Konstantinápoly, aug. 29. (Saj. tud. táv.) *A hatalmak képviselői* ma komoly aggodalmaiknak adtak kifejezést a porta előtt az utóbbi események miatt és figyelmeztették őt a rendzavarások esetleges folytatásának következményeire.

London, aug. 29. (Saj. tudósitonk táv.) A Foreigu-ügynökség Konstantinápolyból sürgönyt kapott, melynek értelmében *szükségesnek* tartják, hogy az angol követség, konzulátus és postahivatal védelmére az angol hadihajókról matrózok jöjjenek.

Vasuti szerencsétlenség.

Brücke, aug. 29. (Saj. tudósitónk táv.) A tegnap este 8 órakor elindult Brücke — Blaukenbergi személyvonat Brüggénél kisiklott. Az utasok közül egy franczia meghalt, egy másik sulyosan megsebesült, többen pedig könnyü sérüléseket szenvedtek.

Közönség köre.

Köszönet nyilvànitàs.

Az elaggott iparosok javára augusztus hó 22-én tartott szini előadás alkalmával voltak szivesek felül fizetni.

Nyiry György 5 frt, Rozslay Géza, Schüch József, Rimanóczy Kálmán és Mezey Mihály urak két-két forint, Incze Lajos és társa, ifj. Tóth Ferencz, Dr. Buna János, Farkas László, Fehér Zsigmond, Janky József, Bertsey György, ifj. Rimler Károly és Aufricht Alajos urak egy-egy forint, J.-A, Vlád Gusztáv, Cseprege Miklós és Rátkay József urak 50-50 krt.

Fogadják a jóakaratu kegyes adakozók elismerő hálás köszönetünket.

A jótékonysági bizottság nevében.

N.-Várad 1896 aug. 28.

Bertsey György. bizotts. elnök. *Jankovich János.* bizotts. jegyző.

KÖZGAZDASÁG.

Szöllő-gombák.

Franczia országban nagyon feltünő tapasztalatra jutottak tavaly óta. 1895-ben, valamint az idén is, számos helyen nem akar már elég jó eredményt adni a peronoszpóra és az oidium ellen való védekezés. Mig azelőtt két-háromszori permetezésre a peronoszpóra beadta a derekát, addig tavaly még a black-rot ellen valósággal a végletekig vitt permetezés és porfujtatás daczára is több vidéken birt garázdálkodni. Ugyanilyen jelenséget jeleznek az idén az Oidium-ról, melyet azelőtt kénporfujtatással egészen biztosan le lehetett győzni.

Mivel az efféle hirek nem egy helyről érkeznek, hitelességükben nem lehet kételkedni. Hogy mi lehet ennek a valódi oka, erre nézve a franczia szakvélemények elágazók. Az oidiumra nézve többi közt azt hiszik, hogy a kénpor talán nem elég tiszta. Ámde erre nagyon hamar rá lehetne jönni, mert az ilyen porok hamisitott voltának kideritése roppant könnyü.

Azt hiszem, hogy az efféle balsikerek mögött mélyebb fiziologiai okok lappanganak, melyeket több év előtt, noha akkor még ilyen adatok nem merültek föl, a »Természettudományi Közlöny«-ben jeleztem.

Az emlitett káros szőlőgombák ugyanis élő és fejlődésre tehát »alkalmazkodás«-ra képes szerves lények. A folytonos permetezés és porfujtatás mellett ugyanis igen könnyen megeshetik, hogy egyes edzettebb és életrevalóbb spóráik akadnak, melyek még a gombaölő szerekkel is daczolni birnak, és ezt az edzettebb tulajdonságot utódaikra is — az öröklés törvényeinek megfelelőleg — átszármaztatják. Ha valamely szőlő igen alaposan van permetezve, ugy a spórák, melyeket a szél rája szór jóformán mind elpusztulnak, ha csak a többinél edzettebbek nem akadnak köztük, melyek még a rézgálicz-mérget is kiálják és nem mennek tőle tönkre. Ha ilyenek akadnak és ez élettani szempontból igen valószinü, akkor utódaik jó részében nemcsak meglesz ugyanez az edzettség, hanem egyikében-másikában alkalmasint még nagyobb mértékben is fog mutatkozni a szivó természet.

Ugyanaz a folyamat ez, mint az, a melynek révén a filoxerának ellenálló szőlőfajok keletkeztek Amerikában. Kétségtelen, hogy akkor, mikor a filloxera ott fellépet, az ottani őseredeti Vitis-fajoknak legnagyobb része áldozatul esett neki, vagy legalább nagyfoku sinlődés állapotába jutott. Kellett azonban itt-ott olyan vadszőlő individiumoknak akadniok, melyek gyökere a filloxera támadása daczára sem ment tönkre. És nagyon természetes, hogy ezt a szivós gyökérminőséget a magvaikból származott ivadékok egy részére tovább örökitették, sőt ez az edzettség azután a következő számtalan generáczión át még fokról-fokra növekedett. Végre olyan mértékü lett az ellentálló képesség, mint a minő a Vitis ripáriáé, és még ennél is nagyobb mértékben a Vitis rotundifoliáé.

Egyébiránt, hogy szorosabb értelemben vett tárgyunkhoz térjünk vissza, a legtöbb szerves lény igen nagy mértékben bir az ásványi, illetve a khémiai mérgekhez alkalmazkodni. Emberek és állatok közt nem ritkán akadnak individiumok, amelyek olyan arzenikum-adagokhoz szoktak hozzá, aminő adagok más, ehhez nem szokott szervezeteket biztosan megölnének.

Természettudományi szempontból tehát nagyon is hihető, hogy ugy a Peronoszpóra Viticola, mint az oidium Tuckeri egymásután következő generáczióban olyan alakok bukkanak majd föl, a melyek a ma szokásos rézgálicz- és kénadatoktól már nem fognak elpusztulni; ugy, hogy idővel fokozatosan erősebb

adatokra kell áttérni, vagy pedig a védekezés más módját kitalálni.

Ugy lehet, (az illető hirek legalább megengedik ezt a föltevést), hogy Francziaországban, hol az emlitett paraziták elleni védekezés legelőször indult meg, ez az eset tényleg beállott. *Sajó Károly.*

Emelkedik a buza ára. Régi panasza a magyar gazdának a rendkivül alacsony buzaár; még jó termes esetén is nagyon nehéz a gazda helyzete, mert a börze által leszoritott gabona árak miatt alig kap annyit terményeért, hogy a földmunka költségeit, meg az aránytalanul magas adót kifizethesse. A legjobb buza termő vidékek gazdái már azon gondolkoznak, hogy az arany kalászos buza helyett más termelési-ágra térjenek át. Az utóbbi napokban azonban kezd a buza ára emelkedni, a mi természetesen növeli a gazdák reményét jobb viszonyok iránt. A buza árának emelkedésével a kereskedésekben a liszt ára is emelkedett.

A vámilletèk szeptember hóban. A vámilletékeknek ezüstben történő fizetésénél vagy biztositásánál szedendő árkeletpótlék 1896. évi szeptember hóra a birodalmi tanácsban képviselt királyságok cs. kir. pénzügyminiszteriumával egyetértőleg 19.05 százalékban állapittatik meg.

Terménytőzsde.

Budapest, auguszt. 29.

Buza tavaszra, bácskai	6.87
» tavaszra, északi	6.89
» szeptember-októberre, bácskai	7.24
» szept.-okt.-re északi	7.26
Rozs tavaszra bácskai	6.23
Rozs tavaszra, északi	6.25
Tengeri, junius-juliusra, bácskai	3.90
» jun.-jul-.ra, északi	3.91
Repcze augusztus-szeptemberre, bácskai	10.95
» aug.-szept.re, északi	11.05

Bécs, auguszt. 29

Buza tiszai	7.75—7.76
» bánsági	7.00—7.55
« bácskai	5.00—7.40
» szokványáru őszre	7.05—7.07
Buza szokványáru tavaszra	7.38—7.40
Rozs tiszavidéki	6.65—6.75
» szokványáru tavaszra	6.24—6.25
« szokványáru tavaszra	6.46—6.45
Tengeri magyar	3.95—4.05
Zab, magyar kereskedelmi	3.90—6.00

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1896. auguszt 29.

Magyar aranyjáradék 4%	122.—
Magyar koronajáradék	99.25
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4½%	123.—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2½%	101.25
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	101.75
Magyar földtehermentesitési kötvény 4%	97.50
Italmérési jog megváltási kötvény	100.—
Horvát-szlavon földtehermentesitési kötvény	97.—
Magyar nyeremény sorsjegy-kölcsön	153.—
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	138.50
Osztrák járadék papirban	101.75
Osztrák járadék ezüstben	101.75
Osztrák járadék aranyban	123.25
Osztrák korona járadék	101.—
1860. osztrák államsorsjegyek	145.50
Osztrák magyar bankrészvény	962.—
Magyar hitelbank részvény	397.—
Osztrák hitelintézeti részvény	368.80
Osztrák-magyar államvasuti részvény	365.—
20 frankos arany (Napoleondor)	9.50
Német birodalmi márka	58.60
London vista	119.55
Páris vista	47.45
20 márkás arany	11.71

NAGYVÁRADI SZINKÖR.

Vasárnap, 1896. augusztus 30-án,
a kolozsvári országos nemzeti szinház személyzetével
két előadás.
Délután 4 órakor félhelyárakkal:

HOLTOMIGLAN.

Eredeti szinmü 3 felvonásban

Kezdete 4 órakor, vége 6-kor.

Este 7 órakor rendes helyárakkal:
KÜRY KLÁRÁNAK,
a budapesti népszinház müvésznőjének IV-ik vendégföllépte.

KLÁRI.

Vagy:
A MONTARGISI FEGYVERGYAKORLATOK.
Operette 4 felvonásban.

Kezdete 7, vége 10 órakor.

Holnap, hétfőn 1896. augusztus hó 31-én,

FROU-FROU.

Dráma 3 felvonásban.

Felelős szerkesztő: **CSIPPÉK FERENCZ.**

Szöllő-eladás.

Szöllő mint a legjobb gyógyszer az egészség fenntartására.

Van szerencsém mindazokkal tudatni, akik a legkedveltebb csemege-szöllőt első kézből óhajtják üde állapotban beszerezni, hogy nálam mindennap frissen szedett állapotban 5 kilónkénti megrendelésnél házhoz küldve a következő árakban kapható, u. m.:

I-ső rendü csemege-szöllő 12 válfajban, érés szerint **40 kr.**

II-od rendü csemege-szöllő **35 kr.**

III-ad rendü vegyes **30 kr.**

A megrendeléseket **Oláry J.** czégnél kérem előtte való nap feladni pontos utcza és házszám megjelölése mellett, mivel a szöllőt a reggeli órákban szedjük le.

N. Justh Sándor,
szöllőbirtokos.

181 1—3

3) 11—28 **Gyors és biztos segély**

gyomorbaj és annak következményei ellen!!

A legjobb és leghathatósabb gyógyszer az egészség fentartására, a nedv és vérnek tisztitására és tisztántartására és jó emésztés elyidézésére a már mindenütt ismert és kedvelt

dr. ROSA-féle életbalzsam.

A legjobb és leghatékonyabb gyógyfüvekből leggondosabban elkészitve, igen hatásosnak bizonyult emésztési nehézségeknél, gyomorgörcsnél, étvágytalanságnál, savanyu büfögésnél, vértolulásnál, aranyeres bántalmaknál stb. stb. Ezen kitünő tulajdonságainál fogva, biztos és jónak bizonyult háziszerré vált.

Ára egy nagy üvegnek 1 frt, kis üveg 50 kr. Több ezer elismerő és dicsérőirat van kitéve szives betekintés végett.

Ovás! Csalódások elkerülése végett mindenkit figyelmeztetek, hogy minden üveg az egyedül én általam eredeti előirás szerint készitett, dr. Rosa éltető balzsama, bék kartonba van begöngyölitve, melynek hosszoldalán »Dr. Rosa éltető balzsama, B. Fragner gyógyszertára a »fekete sashoz«, Prága 205—III. felirással van ellátva, német, cseh, magyar és franczia nyelven, homlokzatán törvényszékileg bejegyzett alábbi védjegygyel. — **Dr. Rosa életbalzsama valódi minőségben kapható a készitő főraktárában**

Fragner B., gyógyszertárában »zum schwarzen Adler« PRÁGA 205—III. szám. Budadesten **Török József** gyógyszertárában. Az osztrák-magyar birodalom valamennyi nagyobb gyógyszertára raktáron tartja ezen életbalzsamot. Ugyanott kapható:

Prágai egyetemes házikenőcs

mindennemü gyuladás, seb és daganat ellen, több ezer köszönő irat által biztos hatásunak elismert szer.

Biztos sikerrel alkalmazható gyuladásoknál, tejrekedéseknél és emlőkeményedésnél a gyermekválasztásnál: kelevényeknél, vérdaganatnál, genyesedésnél, pokolvarnál, körömdaganatnál, kézen vagy lábon előforduló körömméreg ellen, keményedéseknél, daganatoknál, mirigydaganatoknál, elzsirosodásnál stb. Linden gyuladás, daganat, keményedés a legrövidebb idő alatt meggyógyittatik; ha azonban genyedés állt be, akkor a daganat legrövidebb idő alatt fájdalom nélkül kiszivatik és meggyógyittatik.

25 és 30 kros dobozokban.

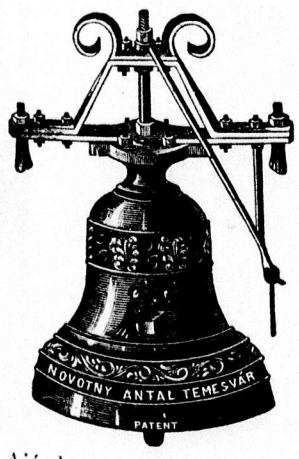

Ovás! Minthogy a »prágai egyeteme házi kenőcs« igen gyakran hamisittatik, mindenkit figyelmeztetek hogy eredeti aláras szerint csakis nálam, készittetik. Az csakis akkor valódi, ha a sárga érczdobozbas a melybe töltetik, vörös használati utasitásban (9 nyelven van nyomva) és kék kartonba, mely a fentebbi védjegygyel van ellátva, van göngyölve.

Fül-balzsam. A legkipróbáltabb és számtalan kisérlet által kitünőnek bizonyult gyógyszer nagyothallók és siketek gyógyitására **1 üvegese 1 forint.**

NOVOTNY ANTAL

harang- és érczöntődéje

ajánlja magát a t. cz. közönségnek és községeknek minden nagyságu harangok ujra, illetőleg uj harangok és egész harangzatok előre meghatározott hangok utáni elkészitésére, ujabb modorra szerelve, több évi jótállás mellett, vertvas koronákkal, ugy, hogy az igy felszerelt harangokat könnyen és többször lehet forditani, miáltal a harang a megrepedéstől megóvatik

Különösen ajánlja az általa feltalált

többször kitüntetett, átlyukasztott szabadalmazott

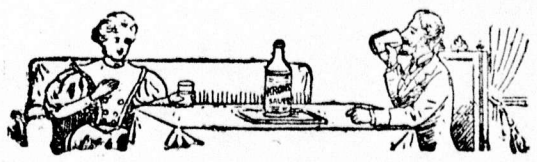
harangjait,

(243) 25—26

melyeknek **hangosabb, tartósabb és mélyebb hangjuk van** és gy egy 200 kgrmos egy ily 260 kgrmu haranggal egyenlő. — Ajánlom továbbá régi harangok vertvas koronával való felszerelését, vertvas harangállványokat, minden nagyságu óraharangokat. — 300 kgr. és azon aluli harangok mindig raktáron vannak.

Költségvetésekkel és képes árlapokkal dijmentesen és ingyen szolgálok.

NOVOTNY ANTAL, Temesvár, Gyárváros.

Krondorfi savanyuviz.

Stefánia trónörökösné forrás.

— Kitünő gyógyviz, —

kedvelt asztali viz.

Nagyváradon: **Kádár** és **Kiss, Janky Antal** és ifj. **Popper József** uraknál kapható.

113 6—18

EGYHAZI NYOMTATVANYOK.

Szent László-könyvnyomda részvénytársaság

Telefon összeköttetés. **Nagyvárad, Apácza-utcza 3. sz.** Telefon összeköttetés.

IRONOK! IRONOK: Faber-, Hardtmuth- és Szent László-nyomda. Chenal- és Anreiter-festék. — Ecsetek és vonalzók.

A nagyérdemü közönség, szives tudomására hozzuk, hogy **könyvnyomdánk** mellé

PAPIRRAKTÁRT

rendeztünk be ahol *bármily mennyiségben* mindennemü

IRODASZEREK

beszerezhetők.

Raktáron tartunk: Mindenféle *irodai papirokat, levélboritékokat, koczkás és sima üzleti levélpapirokat, csinos és különféle dobozokban levélpapirokat, csomagoló papirokat, csipkézett szines papirokat, rajzpapirokat iskolák* és (Wathman-féle) *mérnökök részére fényezett* (pausa) *vásznat* Csinos *névjegyek nagy választékban, báli meghivók, tánczrendek, eljegyzési, menu-kártyák, gyászjelentések,* továbbá iskolák részére *irkák, gyakorlat-füzetek, rajztömbök, noteszek, imakönyvekbe szent-képe* stb stb.

Kitünő minőségü

alluminium-, aczél- és bronz-tollakat.

Tollszárakat.

Itatóspapirt és porzót.

Iront.

Tentát és tentatartót.

Ez alkalommal van szerencsénk tisztelettel felhivni a nagyérdemü közönség figyelmét kitünően fölszerelt

KÖNYVNYOMDÁNKRA,

ahol mindennemű nyomtatványok: u. m. **hirlapok, művek, oklevelek, részvények, sorsjegyek,** továbbá **takarékpénztári, ügyvédi, közjegyzői** és **kereskedői** nyomtatványok **olcsón** és **pontosan** elkészittetnek. Szines kivitelben **üzleti-kártyák, számlák és körlevelek.**

Kivánatra mintákkal és árjegyzékkel (vidékre is bérmentve) szolgálunk.

Levélpapiros dobozokban 30 krtól 1 frt 50 krig.

Nyomatott laptulajdonos: Szent László-nyomda-részvénytársaságnál Nagyváradon.